

Utjecaj kulturnih događaja na male gradove

Pribanić, Doris

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:251:767157>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-13**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU

ODSJEK ZA KULTURU, MEDIJE I MENADŽMENT

SVEUČILIŠNI DIPLOMSKI STUDIJ KULTUROLOGIJA

Doris Pribanić

**UTJECAJ KULTURNIH DOGAĐAJA NA MALE
GRADOVE**

DIPLOMSKI RAD

MENTORICA: doc.dr.sc. Marija Šain

Osijek, 2019.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU

ODSJEK ZA KULTURU, MEDIJE I MENADŽMENT

SVEUČILIŠNI DIPLOMSKI STUDIJ KULTUROLOGIJA

Doris Pribanić

**UTJECAJ KULTURNIH DOGAĐAJA NA MALE
GRADOVE**

DIPLOMSKI RAD

MENTORICA: doc.dr.sc. Marija Šain

Osijek, 2019.

SAŽETAK

Glavna tema ovog diplomskog rada su kulturni događaji u malim gradovima, odnosno koji je njihov utjecaj na njih. U početku rada objašnjava se pojam kulturnog događaja, njegove vrste i važnost. Utjecaj kulturnih događaja prikazan je na primjeru susjednih slavonskih gradova, Belišća i Valpova. Opisani su početci kulturnog života, kulturne institucije te se obrađuju kulturni događaji spomenutih gradova. U radu se govori i o udruzi koja povezuje ove gradove upravo kroz organizaciju kulturnih događaja. Kako bi se dobio što bolji uvidi u utjecaj kulturnih događaja na male gradove provedena je analiza putem ankete i dubinskog intervjua.

Ključne riječi: Belišće, Karašicka republika, kulturni događaji, mali gradovi, Valpovo

SUMMARY

The main topic of this thesis is cultural events in small cities, apropos what is their impact on them. The beginning of the thesis explains the concept of a cultural event, its type and importance. The impact of cultural events is illustrated by the example of neighboring cities Belišće and Valpovo from Slavonia. The beginnings of cultural life, cultural institutions and cultural events of these cities are described. The thesis also discusses association that connects these cities through organization of cultural events. In order to gain better insight into the impact of cultural events on small cities, there is an analysis based on poll an in-depth interview.

Key words: Belišće, cultural events, Karašicka republic, small cities Valpovo

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Doris Pribanić potvrđujem da je moj diplomski rad pod naslovom *Utjecaj kulturnih događaja na male gradove* te mentorstvom doc. dr. sc. Marije Šain rezultat isključivo mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranog rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog/diplomskog rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanove.

U Osijeku, _____

Potpis

_____

SADRŽAJ

1. Uvod.....	1
2. Teorijsko određenje pojma kulturni događaj i mali grad	2
2.1. Kulturni događaj i njihova tipologija	2
2.2. Organizacija kulturnog događaja.....	8
2.3. Važnost kulturnih događaja.....	11
2.4. Određivanje pojma malih gradova	12
3. Grad Belišće	13
3.1. Kulturni život u Belišću	15
3.1.1. Kulturne institucije i udruge grada Belišća	20
3.1.2. Kulturni događaji u gradu Belišću.....	22
4. Grad Valpovo	30
4.1. Kulturni život u gradu Valpovu.....	33
4.1.1. Kulturne institucije i udruge grada Valpova.....	34
4.1.2. Kulturni događaji u gradu Valpovu.....	37
4. Karašička republika	43
4.1. Koncept Karašičke republike	44
4.2. Kulturni događaji u organizaciji Karašičke republike	46
5. Opis i rezultati empirijskog istraživanja.....	50
5.1. Cilj i svrha istraživanja.....	50
5.2. Hipoteze rada.....	50
5.3. Metode i uzorak istraživanja	51
5.4. Dubinski intervju s organizatorima	52
5.5. Rezultati anketnog istraživanja.....	56
5.6. Rasprava i testiranje hipoteza	68
6. Zaključak.....	70
LITERATURA.....	71
PRILOG 1	73
PRILOG 2	74
PRILOG 3	75
PRILOG 4	76
PRILOG 5	77

1. Uvod

Predmet ovog diplomskog rada je „Utjecaj kulturnih događaja na male gradove“. Kulturni događaji mogu uvelike utjecati na razvoj gradova, ako se prezentiraju na pravilan način i iskoriste svi potencijali grada u kojemu se održava događaj. U današnje vrijeme prisutna je velika ponuda kulturnih događaja i proizvoda te nije lako pratiti trendove. Cilj ovog rada je utvrditi sve pozitivne i negativne utjecaje kulturnih događaja na male gradove.

Rad je sastavljen od šest cjelina. Nakon uvodnog dijela prikazuje se pojam, tipologija, organizacija i važnost kulturnih događaja te će se prikazuje pojam malih gradova. Slijede dva poglavlja koja opisuju život malih slavonskih gradova, mladog industrijskog grada Belišća, te povijesnog vlastelinskog grada Valpova. Prikazat će se opći podatci gradova, povijesni razvoj te njihovi kulturni začeci. Konkretno se obrađuje kulturni život gradova, njihove kulturne institucije i udruge te kulturni događaji. Četvrta cjelina prikazuje Udrugu Karašicka republika koja navedene gradove povezuje na poseban način. U petoj cjelini analizira se anketni upitnik proveden sa stanovnicima Belišća i Valpova te dubinski intervju s organizatorima kulturnih događaja u Belišću i Valpovu. Rad se zaključuje u šestoj cjelini gdje se iznose najvažnije činjenice i spoznaje.

Za izradu teorijskog dijela rada korišteni su primarni i sekundarni podatci, stručna literatura te službeni web podatci i izvještaji. Empirijsko istraživanje provedeno je putem dubinskog intervjua i online anketnog istraživanja. U izradi rada korištene su metoda analize, metoda sinteze, metoda deskripcije, metoda indukcije, metoda dedukcije te statistička metoda.

2. Teorijsko određenje pojma kulturni događaj i mali grad

Prije nego što konkretno započnemo proučavanje utjecaja kulturnih događaja na male gradove, potrebno je definirati što je to uopće događaj. U ovom poglavlju obrađuje se pojam, tipologija i organizacija kulturnih događaja. Također se objašnjava pojam malih događaja te zašto Belišće i Valpovo, gradovi koji se obrađuju u radu, spadaju u tu kategoriju.

2.1. Kulturni događaj i njihova tipologija

Engleska riječ *event* označava događaj, a sve češće se koristi u hrvatskom jeziku jer je praktičnija i kraća. Prema Leksikografskom zavodu Miroslava Krležje, događaj označava nekakav čin, djelo, novost, senzaciju ili činjenicu koja se dogodila u javnom ili privatnom životu. Za događaj je karakteristično da podrazumijeva određeni rizik, budući da ostavlja utjecaj na sve one koji su u njega uključeni. Autori Jelena Knešaurek i Hrvoje Carić u svojoj knjizi *Manifestacije u turizmu (2018)* govore kako se kulturni događaj definira ovisno o regiji u kojoj se održava. Primjerice, u nekim državama će kulturni događaji biti više orijentirani na glazbene festivala, negdje na umjetničko stvaralaštvo, na kulturnu baštinu i slično. Postoji pet kriterija prema kojima se kulturni događaji mogu obrazložiti, a to su kriteriji umjetnosti, publike, mjesta, vremena i jedinstvenosti. Knešaurek i Carić (2018) kulturne događaje prema veličini dijele na:

- Velike
- Tematske
- Događaje manjeg opsega vezani uz lokalnu zajednicu

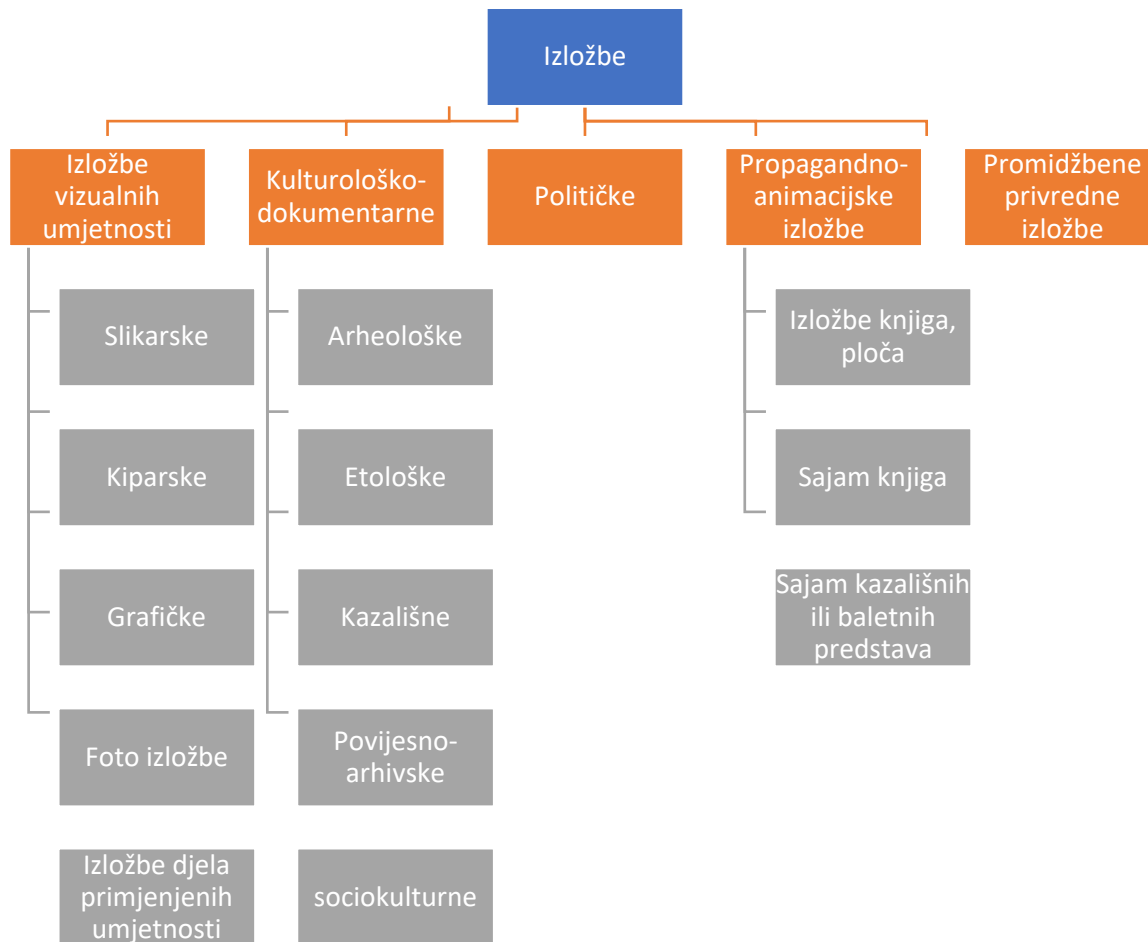
Veliki događaji odnose se na velika, globalna tržišta. Takvi događaji iznimno su skupi i intenzivno se oglašavaju. Privlače i okupljaju velik broj ljudi različitih interesa i uvelike utječu na gospodarstvo i turizam zemlje u kojoj se događaju. Tematski događaji su ograničeni sadržajem i usmjereni prema temi koju predstavljaju. Privlače širu javnost, ali specifičnu publiku koja je zainteresirana za to područje. Događaji manjeg opsega vezani uz lokalnu zajednicu povezuju tradiciju, baštinu i kulturu. Najčešće se odvijaju u vrijeme koje ima određeni značaj na tu zajednicu, primjerice na nekakvu obljetnicu. Osim lokalnog stanovništva, cilj ovakvih događaja je privući što više stranih posjetitelja kako bi im se predstavio kulturni, turistički i gospodarski potencijali zajednice.

Kulturni projekti mogu se ostvariti putem institucije, organizacije, neformalne grupe ili individualno. Za realizaciju nekih oblika potrebna je financijska podrška, dok za neke ne. Prema Mileni Dragičević Šešić i Branimiru Stojkoviću (2013) modeli projekata u kulturi dijele se na tri osnovne skupine:

1. Osnovni oblici
  - a. Izložba
  - b. Koncert
  - c. Predstava
  - d. Tribina
  - e. Događaj, spektakl, priredba
  - f. Tečajevi
  - g. Filmska ili video projekcija
2. Kompleksni oblici
  - a. Manifestacije
  - b. Proslave
  - c. Akcije
  - d. Radionice
  - e. Animacijske forme
3. Masmedijski projekti u kulturi
  - a. Radio emisije
  - b. TV emisije
  - c. Rubrike i tekstovi u tisku

Izložbe podrazumijevaju javno izlaganje određenih predmeta, djela, dokumenata, proizvoda i sličnih stavki vezanih uz kulturno i umjetničko stvaralaštvo. Ovisno o njenom cilju, razlikujemo više vrsta izložbi koje su prikazane u shematskom prikazu 1.

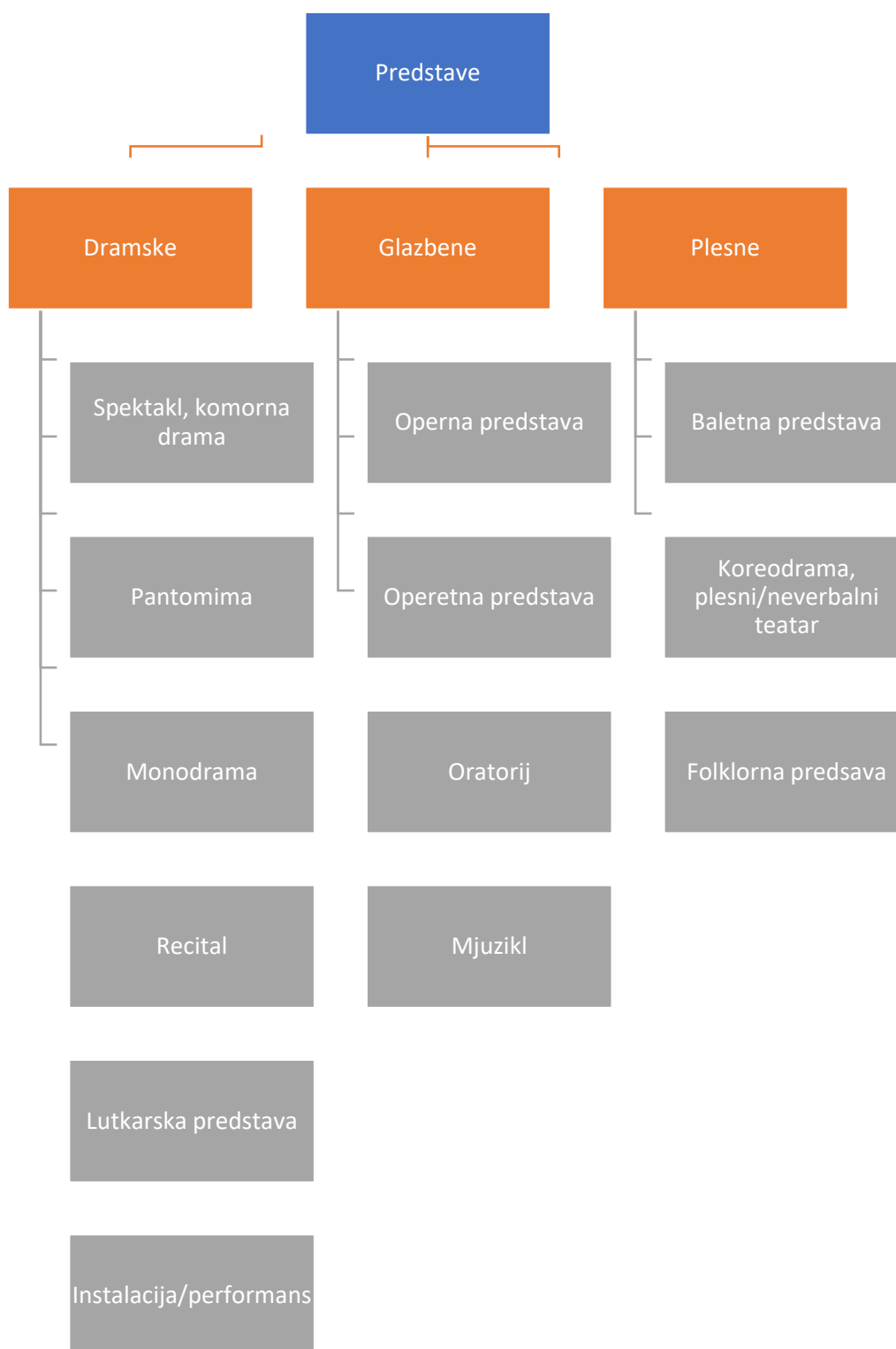

Shematski prikaz 1. Vrste izložbi

Izvor: obrada autora (prema Dragičević Šestić, M., Stojković, B.,)

Koncerti su javna izvođenja glazbenih djela pred većim brojem slušatelja, odnosno posjetitelja. Razlikuju se prema vrsti kompozicija i sastavu izvođača. Koncerti se mogu izvoditi pojedinačno, u serijama ili u obliku turneje. Mogu se održavati na otvorenom ili zatvorenom prostoru, a pretežito privlače širu publiku. Jedinstvena su prilika da posjetitelji uživo poslušaju omiljene izvođače i skladbe.

Predstava je oblik javnog izvođenja scenskog djela na umjetnički način. Često je u organizaciju predstave uključen veći broj organizatora i sudionika. Kao i koncerti, mogu biti besplatne, uz plaćanje te dobrotvornog karaktera. Vrste predstava nalaze se na shematskom prikazu 2.

Shematski prikaz 2. Vrste predstava

Izvor: obrada autora (prema: Dragičević Šestić, Stojković, 2013.)

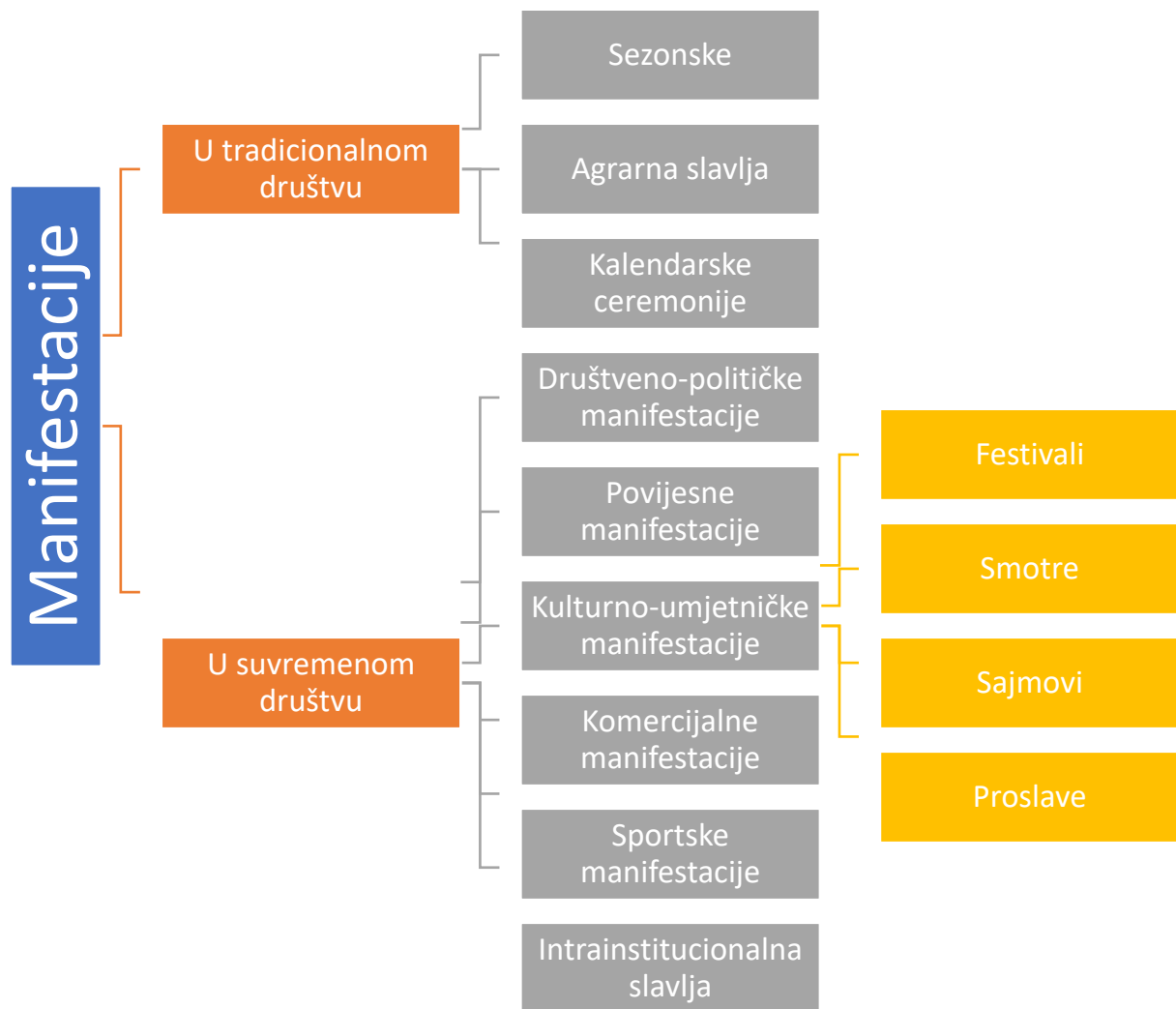
Tribine su osmišljene kako bi se određeni oblici kulture mogli predstaviti društvu, omogućuju razmjenjivanje stavova i mišljenja. Dragičević Šešić i Stojković (2013) razlikuju tribine kao:

- Tribine u obliku predavanja, književnih večeri i promocija
- Tribine u užem smislu
- Predavanje
- Savjetovanje-razgovor
- Umjetnička večer
- Promocija
- Oblici komunikacije u virtualnom prostoru

Spektakli su događaji uprizoreni za posebne prilike. Obuhvaćaju više umjetnički djela i rijetko se ponavljaju. Razlikujemo:

- Svečani programi
- Edukativne priredbe
- Kviz programi
- Kontakt programi
- Zabavno-komercijalni šou programi, revije
- Zabavne priredbe internog karaktera
- Estradni programi
- Spektakli i revijalni programi

Od kompleksnih oblika kulturnih projekata najznačajnije su manifestacije. Autori Jovanović i Delić (2010) govore kako riječ manifestacija potječe od latinske riječi *manifestare* koja znači objaviti, javno nastupati u svrhu zajedničkog pripadanja jednom cilju. Podjela manifestacija prema Dragičević Šešić i Stojković (2013) nalazi se u shematskom prikazu 3.

Shematski prikaz 3. Vrste manifestacija

Izvor: obrada autora (prema: Dragičević Šestić, Stojković, 2013.)

Kako bi se privukao veći broj javnosti i bolje upoznao s oblicima kulture i umjetnosti, sve češće se koristi animacija u posredovanju između kulturnih proizvođača i konzumenata. Animacijski projekti mogu biti namijenjeni svim stanovnicima ili određenim grupama (etničkim, dobnim, marginalnim i sl.) Animacijske forme Dragičević Šestić i Stojković (2013) dijele na:

- Pripremne radionice
- Komunikacijske radionice
- Edukativne radionice
- Psihološke radionice
- Simulacijske igre
- Kreativne radionice

2.2. Organizacija kulturnog događaja

Prema Mileni Dragičević Šešić i Branimiru Stojkoviću (2013) postoji šest faza rada na marketingu kulturno-umjetničkih programa:

1. Istraživanje tržišta
2. Opća koncepcija marketinga – imidž
3. Strategija reklamne kampanje
4. Realizacija ukupnog dizajna institucije
5. Javno oglašavanje programa
6. Informativno-animacijski i reklamni programa

Prva faza obuhvaća istraživanje koja je ciljana publika koju želimo privući te kakvu vrstu publike ne želimo privući te istraživanje kakvih sve drugih oblika ponude kulturnih programa trenutno ima u okolici. Kulturni događaj osmišljava se tako da se prilagodi potrebama ciljane publike i tržišta s obzirom na njihov stil života, dob, vrijednosti i interese.

Druga faza podrazumijeva da smo osmislili konkretnu ideju kakav kulturni događaj želimo organizirati te na red dolazi utvrđivanje ideje o tome kakav slogan, logo, znakove i slične koncepcije želimo odabrati da predstavljaju novoosmišljeni kulturni događaj. Pri odabiru imena događaja i njegova vizualnog identiteta, važno je pripaziti da je ono jedinstveno, upečatljivo, zvučno, specifično, lako pamtljivo, dugotrajno te da ni na koji način ne vrijeđa ili se može zamijeniti za neku drugu skupinu, događaj ili instituciju.

U trećoj fazi organizacija je dinamičnija te se dobro osmišljene ideje počinju provoditi u djelo. Osmišljavaju se i izrađuju programi, promotivni plakati, letci, brošure, osmišljavaju se spotovi i slajdovi koji će oglašavati događaj te se javnost počinje obavještavati o događaju.

Četvrta faza proširuje komunikaciju o događaju. Provode se novinarske konferencije, pozivaju specijalni kontakti i posebni gosti, održavaju se promidžbe.

Peta faza još intenzivnije oglašava program kulturnog događaja putem masovnih medija kao što su radio, televizija, novinski oglasi i web oglasi. Postavljaju se plakati na upečatljivim i za to predviđenim mjestima u gradu, gradskom prijevozu, dijele se letci i slične promidžbene aktivnosti. Ova faza održava se u posljednjim tjednima prije ili tijekom organizacije događaja.

Posljednja, šesta faza nastavlja oglašavanje putem medija i drugih oblika te realizira odnose s javnošću putem primjene animacijskih metoda i tehnika.

Organizacija kulturnog događaja proces je koji nije ni malo jednostavan. Današnje vrijeme pruža široki spektar raznih događanja, putem interneta i društvenih mreža u bilo kojem trenutku možemo vidjeti najraskošnije, najposjećenije, najneobičnije događaje i iz tog razloga nije lako osmisliti koncept događaja koji će biti zanimljiv potencijalnim posjetiteljima te ih zainteresirati da u konačnici dođu na taj događaj. Također, potrebno je poraditi i na tradiciji održavanja određenog događaja, kako to ne bi bilo samo nekakvo jednokratno događanje.

Kako bi kulturni događaj bio uspješan, mora biti prepoznatljiv i razlikovati se od drugih događaja. Dobro organiziran kulturni događaj podrazumijeva pažljivo isplaniran kompletan program, potrebe ciljanih posjetitelja, izgled događaja, promoviranje događaja, financiranje, način komuniciranja s posjetiteljima, posljedice događaja te kakav ugled će ostaviti.

Nakon što su osmišljene sve stavke koje će događaj obuhvaćati, važno je pronaći prave osobe koje će taj događaj prirediti. Ako je potreban veći broj ljudi za pripremu, potrebno je pronaći i volontere koji bi mogli obaviti dio posla. Kao i u svakoj organizaciji, tako je i u organizaciji kulturnih događanja važno da svi ljudi rade zajedno. Naravno, poslovi trebaju biti raspodijeljeni kako ne bi došlo do preopterećenja, ali važno je da su svi u organizaciji upućeni u sve dijelove organiziranja. Bez dobre komunikacije, nema uspješnog događaja. Pri osmišljavanju kulturnog događaja, potrebno je istražiti koja publika se nastoji privući na događaj te sam događaj prilagoditi njima.

Nije važan samo broj posjetitelja događaja, ulogu igra i to koliko će oni ostati. Ako im se program ne sviđa ili na neki način ne odgovara, često se zna dogoditi da posjetitelji odu prije vremena, ne sudjeluju u događaju i potaknuti svojim negativnim iskustvom više se ne pojave na sličnim događajima. Ako su pak posjetitelji zadovoljni i događaj je uspješan, zasigurno će događaj prepričavati svojoj obitelji, prijateljima i kolegama te tako i druge osobe zainteresirati i možda i oni budu posjetitelji na ponovljenom ili nekom novom događaju. Upravo za takve situacije, poželjno je izraditi promotivne letke i slične materijale koji će sadržavati prepoznatljive slike, kontakt podatke i kratke crtice o programu događaja. Broj podijeljenih promotivnih materijala ujedno može biti i jedan od pokazatelja koliko je zapravo osoba posjetilo događaj. Praćenje broja posjetitelja može biti i putem prijave preko obrasca te prodanih ulaznica.

Veliku ulogu u organizaciji kulturnih događaja ima i vrijeme održavanja događaja. Važno je odrediti datum i vrijeme koji će odgovarati ciljanoj publici. Najčešće odabrani termini za takve

prigode su vikendi, praznici i poslijepodnevni sati. Potrebno je posjetiteljima osigurati prostor za osvježavanje, toalet te hranu i piće ako je riječ o događaju koji će duže potrajati.

Prostor održavanja događaja mora biti prilagođen vrsti događaja i posjetiteljima, ne prevelik, ne premali. Radi li se o teško dostupnoj lokaciji potrebno je osigurati prijevoz, prilagoditi prilaze osobama s invaliditetom te u nekim situacijama čak i financirati prijevoz i smještaj posjetitelja. Također, prostor mora odgovarati i za tehniku, logistiku i svu opremu koja je potrebna za održavanje događaja.

Tijekom organizacije kulturnog događaja, važno je ispoštovati i pravne regulative te prikupiti sve potrebne dozvole za neometano i sigurno izvođenje događaja. Ovisno o vrsti događaja, pripreme oko organizacije započinju puno prije samog događaja. Neki od važnih poslova koje je potrebno odraditi i osigurati prije samog događaja su:

- Prijava javnog okupljanja
- Prijava buke
- Zamolba za ustupanje ili korištenje javnog prostora
- Pobrnuti se da će biti prisutna zaštitarska služba
- Osigurati dežurstvo hitne pomoći, vatrogasaca, policije i slično.

Također, važno je i kvalitetno promovirati događaj putem društvenih mreža, radija, televizije, plakata, letaka, ovisno naravno o financijama koje su dostupne. Pri organiziranju kulturnog događaja dobra je ideja potražiti potencijalne partnere i sponzore koji bi mogli pomoći pri financiranju, nabavki potrebnih stvari i slično. Uključivanjem sponzora, proširuje se broj ljudi uključenih u event. Ponekad sam dolazak jedne poznate i cijenjene osobe privuče više posjetitelja na dolazak od samoga događaja. Kako bi se popratio događaj, važno je o njemu na vrijeme obavijestiti i novinare te se pobrinuti da i oni na eventu imaju svoje posebno mjesto kako bi sve mogli popratiti i kasnije o tome svemu izvijestiti.

„Izgled lokacije događaja treba biti privlačan, lijepo i primjereno uređen u skladu s događajem. Popularna su izdvojena mjesta za slikanje i poželjno je da događaj ima svoje fotografije. Organizatori fotografijama privlače veći broj ljudi i potrebno je sve te fotografije postaviti javno kako bi se mogle komentirati, tagirati i zapratiti.“ (Tranfić:Brodoto; 2017)

Nakon događaja poželjno je posjetiteljima ponuditi da ispune evaluacijski upitnik, anketu ili omogućiti mjesto za ostavljanje komentara, općeg dojma o događaju kako bi se događaj mogao poboljšati i neki nedostaci u budućnosti mogli izbjeći.

2.3. Važnost kulturnih događaja

Ranih sedamdesetih godina prošlog stoljeća dolazi do procvata kulturne politike i prakse kao odraz bunta. Društveni pokreti poput subkultura mladih, feminističkih grupa, raznih ekoloških i sociokulturnih pokreta jačaju i surađuju s umjetničkom alternativom. Svi ti pokreti i kulturni događaji sprovedeni u tu svrhu utjecali su na život u gradu. Pojavili su se novi sadržaji, inovirao socijalni prostor te se stvorio novi duh gradskih središta i kompletnih gradova. Kulturni događaji posjetiteljima omogućuju međusobnu interakciju, razvijaju potencijalne nove događaje, organizacije, poslove i prijateljstva. Predstavljaju kulturni proizvod javnosti, omogućuju dijeljenje iskustva i znanja s drugim ljudima te oblikuju brend grada. Viziju o gradu danas imamo zahvaljujući kulturnoj povijesti grada i njegovoj kulturnoj politici putem umjetničkih djela i kulturno-umjetničkih programa. Europska unija provodi akciju „*Europska prijestolnica kulture*“. Koncept ove akcije je svake godine kulturno središte Europe seliti u različite europske zemlje, podsjetiti na poznate kulturne centre te upoznati s onim manje poznatim. Sve više gradova odlučuje ulagati u kulturu kako bi postigli financijsku stabilnost. (Dragićević;Stojković:2013)

„Svaki grad ima vlastitu kulturu, svoj mentalitet, svoju posebnost, pa iako se grad danas više promatra sa svog urbano-ekonomskog, geografsko-prostornog, demografskog, kriminološkog, psihološkog i drugih gledišta, čini se da je kulturološki pristup, koji nije isključivo opredijeljen tradicijom i poviješću, također veoma značajan.“ (Dragićević;Stojković:2013)

Kulturni događaji svojevrzni su pokretači razvoja turizma u zajednici, omogućuju gradovima osigurati određeni imidž u društvu. Simuliraju ekonomski razvoj tako što otvaraju nove poslovne prilike putem volontiranja, a zatim i konkretnih radnih mjesta. Otvaraju vidike, uvode nove ideje te se provedbom kulturnih događaja razmjenjuju iskustva. U zajednici jača osjećaj ponosa, pripadnosti, a ljudi sve više uče kako biti tolerantniji, prihvatiti različitosti i nove kulture. Kulturni događaji oživljavaju lokaciju na kojoj se organiziraju. Lokacija se prilagođava događaju te se više ulaže u infrastrukturu, transport i komunikaciju. Na tom prostoru tradicija oživljava, obnavljaju se urbana središta te ulaže u nova. Pojedine zajednice i osobe upravo putem kulturnih događaja spoznaju svoj identitet, razvijaju kreativnost, znanja i kompetencije koje ih dovode do posla i donose im veću financijsku stabilnost.

2.4. Određivanje pojma malih gradova

Republika Hrvatska prema raznim kriterijima status grada dodijelila je 69 mjesta – 204 naselja. Ratimir Zimmermann (1999) skup od 160 hrvatskih gradova i gradića predlaže podskup srednjih gradova koji bi se sastojao od tri kriterija:

1. „Kriterij: naselje-mjesto s više od 10 000 stanovnika
2. Kriterij: naselje – mjesto s više od 7 000 stalnih stanovnika, kada ima više od 20 000 ekvivalentnih stanovnika
3. Kriterij: naselje-mjesto s više od 7 000 stalnih stanovnika, kada ima i više od 5 000 zaposlenih u mjestu.“ (Zimmerman; 1999)

Ovaj diplomski rad obrađuje dva mala susjedna grada u istočnoj Slavoniji, Belišće i Valpovo. *„Oko 20 000 stanovnika živi na tom području, a sa svojim prigradskim naseljima te gradom Donji Miholjac dosežu brojku od 30 000 stanovnika. Grad Valpovo povijesni je srednjovjekovni grad kojim je upravljalo vlastelinstvo, dok je Belišće nastalo u 19. stoljeću kao središte drvnoprerađivačke industrije.“* (Sučić; 2017)

Vodeći se Zimmermannovim prijedlogom za određenje srednjih gradova u Hrvatskoj, gradovi Belišće i Valpovo ne pripadaju u niti jednu od tri Zimmermannove kategorije srednjih gradova, budući da broj stanovnika ovih gradova pojedinačno ne prelazi brojku od 10 000 te možemo zaključiti da Belišće i Valpovo spadaju u kategoriju malih gradova.

3. Grad Belišće

Belišće se nalazi u srednjepozapadnom dijelu Osječko-baranjske županije te se prostire uz rijeku Dravu. Prostire se na 68,75 kilometara kvadratnih, a uz naselje Belišće pripadaju mu i naselja Bistrinci, Bocanjevci, Gat, Gorica Valpovačka, Kitišanci, Tiborjanci, Veliškovci i Vinogradci. Most izgrađen 2001. godine povezuje Belišće s baranjskom dravskom obalom. Dobro je prometno povezano u cestovnom, željezničkom i riječnom prometu.

Tri su javna priznanja koja dodjeljuje grad: Počasni građanin Grada, Grb Grada Belišća za postignuća na društvenom i kulturnom planu i Plaketa S. H. Gutmann za postignuća na području gospodarstva i poduzetništva. Gospodarskom razvoju Belišća trenutno najviše doprinose tvrtka DS Smith za proizvodnju ambalaže te tvornica proizvođač presa za proizvodnju automobilskih guma Harburg Freudenberg. U strategiji razvoja grada Belišća za razdoblje 2015.-2020. spominje se da prema popisu stanovništva iz 2011. godine, Belišće ima 10.825 stanovnika s prigradskim naseljima, od kojih 6.518 stanovnika pripada naselju Belišće. Veći broj stanovnika, 51,2% su žene. Najveći dio stanovništva čine Hrvati, 4,61%, zatim romska i srpska manjina. Katolicizam je vjera većine stanovništva, a manji dio čine pravoslavci i ateisti. Župna crkva svetog Josipa Radnika crkveni god slavi 1. svibnja na praznik rada, ali i dan kada se slavi službeni Dan grada Belišća. Postoje još i Evanđeoska crkva i Kršćanska adventistička crkva. Belišće je poznato kao grad papira i sporta, a 2017. službeno je proglašen Europskim gradom sporta. Belišće je iznjedrilo velik broj sportaša, sportskih udruga i velikih sportskih rezultata. Istaknuti sportaši su Matija Ljubek, kanuist koji je najtrofejniji hrvatski zlatni olimpijac te kuglašica Pavica Galošević, šahistica Zorica Puljek. Grad je osigurao veliku nastavno-sportsku dvoranu, brojna igrališta za razne sportove, vježbalište na otvorenom te kuglanu. Danas Belišće nudi razne sadržaje za odmor, rekreaciju i zabavu. Neke od atrakcija su bicikljanje uz obalu rijeke Drave, lov i ribolov, vožnja čamcem, brojni parkovi, Centar za kulturu Sigmund Romberg, Knjižnica i Muzej. Za ljetnih mjeseci ima najviše događaja, a jedan od najprepoznatljivijih je belišćanska fišijada s najvećim kotlicem za fiš u Hrvatskoj koji je kapaciteta od čak 600 litara. (Živković, 2008)

Na mjestu gdje se danas nalazi grad Belišće, nekoć je bila šuma s brezama koje su imale bijelo lišće. Na tom prostoru 1884. godine mađarski industrijalac Salamon Henrich Gutmann osnovao je radničko naselje koje je po bijelom lišću nazvao Belišće. Velike šumske posjede otkupio je od valpovačkog vlastelina baruna Gustava Prandaua. Gutmann je odlučio uz obalu Drave otvoriti pilanu. Iste godine izgrađena je i prva željeznička pruga. Ubrzo je Belišće postalo jedan

od nositelja industrijske djelatnosti za preradu drveta. Tadašnji Kombinat obuhvaćao je pogone za proizvodnju celuloze i papira, kartonske ambalaže, mehaničke i finalne prerade drveta, tvornica strojeva te tvornica suhe destilacije drveta. Nakon pilane, ubrzo su izgrađeni i stambeni objekti za radnike i uredske poslove. Najprepoznatljivija i najljepša zgrada je palača Gutmann izgrađena u secesijskom stilu koju je sam Gutmann izgradio sa željom da privuče svoje potomke da ostanu živjeti u Belišću. Nedugo nakon, radnici su osnovali svoj sindikat metalske struke, a izgrađene su i nove pruge koje su Belišće povezale s Osijekom, Donjim Miholjcem i drugim naseljima kod Papuka i Krndije, Zagrebom, Bizovcem i drugim dijelovima Hrvatske. Školska nastava odvijala se već od 1886. godine, a 1890. dobila je svoju zgradu. Radnički dom izgrađen je 1892. godine, a postojao je i Činovnički dom. U zgradi Činovničkog doma poslovalo je kino koje je svakodnevno prikazivalo filmske projekcije. (Čuržik, 1994) Najstarija vjerska građevina je grobljanska rimokatolička kapelica izgrađena 1891. godine, a 1938. osnovana je katolička župa koja je 1970. godine izgradila crkvu sv. Josipa Radnika. (Živković, 2008) Društveni dom činovnika, Kasino s knjižnicom, čitaonicom i salom za kino, kazališne predstave izgrađen je 1892. godine. U Kasinu je 1914. prikazana prva filmska predstava s vlastitim kino-projektorom koji je stigao iz Beča. U međuratnom vremenu Belišće se industrijski i društveno razvilo te se ubrzo uspostavila općina Belišće. Potomci Salamona Gutmanna su s tvrtkom S.H.Gutmann, tada dioničkim društvom, osnivali nova društva, modernizirali i gradili nove pogone te podignuli brojne objekte za stanovanje i socijalizaciju građana, osnovane su brojne udruge i ustanove u kulturi i sportu. (Salajić, 2012)

Dječji vrtić Maslačak Belišće osnovan je 1942. godine te ujedno obuhvaća i vrtiće u Bizovcu i Petrijevcima. Osnovna škola Ivana Kukuljevića obuhvaća i područne škole u Veliškovcima i Vinogradcima, a u Belišću se nalazi i dislocirani odjel Glazbene škole Valpovo. Tijekom ljetnih mjeseci, za djecu Belišća organizirana je besplatna škola plivanja na gradskom bazenu. (Čuržik, 1994)

3.1. Kulturni život u Belišću

U nastavku se obrađuju kulturne institucije i aktivnosti grada Belišća. Grad je od samih početaka započeo s glazbenim i kazališnim aktivnostima te se može pohvaliti bogatim kulturnim životom.

Ime Sigmund Romberg u Belišću sinonim je za kulturu. Po njemu je nazvan centar kulture, također popularni kafić u Belišću te se njemu u čast svake godine održavaju *Rombergove glazbene večeri*. Rođen je u Mađarskoj 1887. godine, a 1888. godine zbog očeva posla s obitelji seli u Belišće, industrijsko mjesto koje je onda postojalo tek četiri godine. Sigmund i njegov brat Hugo, koji je i rođen u Belišću, odrastali su u kulturnom okruženju. Naime, njihovi roditelji, Adam i Clara Rosenberg, začetnici su kulture u Belišću. Otac Adam govorio je i pisao na njemačkom, mađarskom, hrvatskom, talijanskom i francuskom. Iako amater, uspješno je zabavljao svoje prijatelje i goste sviranjem klavira.

Slika 1. Sigmund Romberg

Izvor: preuzeto s Centar za kulturu Sigmund Romberg, dostupno na: <https://cks-romberg.hr/povijest/>
[pristup: 26.08.2019.]

Majka Clara je pak pisala poeziju i kratke priče, a njeni radovi bili su objavljeni u tada popularnim novinama *Freie Presse* i *Weiner Tageblatt*. Dom Rombergovih smatrao se kulturnim mjestom u kojem su se okupljali pjesnici, glazbenici, slikari i ostali umjetnici i kulturnjaci. (Everett; 2015) Organizirali su zabavne večeri za upravu i činovništvo pod nazivom *Variete Abend*. Muzej grada Belišća posjeduje brojne plakate i programe koji su osmišljeni za zabavne večeri u razdoblju od 1905. do 1910. godine. (Frajtag, 2013) Sigmund je Belišće napustio 1987.

godine radi školovanja u Osijeku. U New York je stigao 1909. godine i u početku je svirao animir glazbu na klaviru u restoranima dok ga nije opazio legendarni producent J. J. Shubert. Nitko nije ni slutio kakav će trag ostaviti na Broadwayju. 1914. uključio je Rombergovu glazbu u svoju reviju *The Whirl of the World*. Bio je to presudni trenutak od kada je Rombergova karijera počela cvasti. U tridesetpetogodišnjem radu, Romberg je skladao preko šezdeset djela namijenjenih za izvođenje na glazbenoj pozornici. Tijekom dvadesetih godina prošloga stoljeća, postigao je ogromnu popularnost te su neka od njegovih djela bila izvođena i preko pet stotina puta. Skladao je operete, revije, mjuzikle i filmsku glazbu, a neka od djela su i ekranizirana. Poznatija djela su *Maytime* (1917), *Blossom Time* (1921), *The Student Prince* (1924), *The Desert Song* (1926), *The New Moon* (1928). (Everett; 2015) Nikada nije zaboravio Belišće i vratio mu se u dva navrata, a jednom prilikom skladao je i *Belišćanski marš*. Za njegova života napisana je knjiga *Duboko u mom srcu* s biografskim podacima, a u njoj se Romberg s veseljem prisjeća djetinjstva u Belišću. (Čuržik, 1994)

Belišćanski Radnički dom izgrađen 1892. godine nerijetko su koristili radnici za kulturnu razonodu. Tamo su se odvijale brojne zabavne večeri i plesni balovi sve do Prvog svjetskog rata. Netom poslije Prvog svjetskog rata, osnovano je *Činovničko pjevačko i tamburaško društvo Belišće* i *Činovnički tamburaški zbor Belišće*. Dragan Lenhard 1921. godine s radnicima tvrtke S.H. Gutmann osniva tamburaški orkestar *Sloboda* koji kasnije postaje *Radnički tamburaški zbor*. Sindikalna organizacija preuzela je ulogu pokrovitelja orkestra te je isti opskrbljivala glazbenim instrumentima. Djelovali su do početka Drugog svjetskog rata, a onda je članove orkestra dočeka poziv za vojsku. Nakon rata, preživjeli tamburaši ponovno su se okupili pod vodstvom Petra Junga. Tridesetih godina kratko je Belišćane zabavljao i *Tamburaški zbor Drava*. Šezdesetih godina prošlog stoljeća, počinje djelovati tamburaški orkestar u sustavu Amaterskog kazališta Belišće pod vodstvom Antuna Lulića. Lulić je orkestar vodio do smrti 1990. godine te je postigao zapažene rezultate. Tridesetih godina barun Viktor Gutmann novčano je pomogao četvorici Belišćana kako bi si kupili glazbene instrumente. Odužili su mu se tako da su svoj jazz bend *The Nelly boys* nazvali prema njegovoj kćeri Nelly. Svirali su najčešće na čajankama u Radničkom i Činovničkom domu te na tradicionalnim fondovskim, željezničarskim i pokladnim zabavama. Djelovanje benda prekinuo je rat 1941. godine. Između Prvog i Drugog svjetskog rata, Belišćane je zabavljalo više glazbenih sastava, a među poznatijima bio je puhački kvartet *Jung banda*. Ime je dobio po tome što su svi članovi benda bili iz obitelji Jung. Glazbene probe održavali su u radničkoj ambulanti, budući da je

dirigent benda radio kao zdravstveni radnik. Tradicionalno su svirali za Međunarodni praznik rada i radničke izlete. (Frajtag, 2013)

U Radničkom domu nedjeljom su se održavale čajanke s gardedmamama za omladince. Uz čaj su se posluživala tada popularna pića kraher, šabeso i krofne. Na čajanku, odnosno ples, djevojke su dolazile u pratnji svojih majki koje su za vrijeme plesa sjedile i gardirale, odnosno čuvale svoje kćeri. Otuda i dolazi naziv gardedmama. Momci koji bi došli u majčinoj pratnji su pak nerijetko bili ismijavani. Plesali su se razni plesovi, od tanga, valcera, slowfoxa i drugih, ali uvijek se započinjalo kolom. Kako je u to vrijeme u Belišću živjelo više Mađara, često se svirao i čardaš. Zabave su imale poseban protokol koji se odnosio na oblačenje, doček gostiju i ponašanje tijekom zabave. Nakon sloma kontrarevolucije u Rusiji, šestotinjak donskih Kozaka izbjeglo je u Belišće kako bi pobjeglo od Crvenoarmejaca. Bili su smješteni u takozvanim Ruskim barakama. U tim barakama njih sedamdesetak je vježbalo svirati limenu glazbu i izvodilo koncerte na svojim proslavama. Djelovali su do 1942. godine. Tada su ih Nijemci poslali na ruski front. Između dva svjetska rata, u Belišću se više ulagalo u zabavni program. Organizirale su se plesne škole pod vodstvom poznate glazbene obitelji Trišler iz Osijeka. Plesalo se uz pratnju mađarske glazbe na cimbalom i violinom do pojave gramofona, kada su se više počele koristiti ploče. (Gibičar, 2008)

Budući da je Belišće od svojih početaka bilo radničko naselje te nije imalo svoju narodnu nošnju, plesove i pjesme, nisu postojale folklorne grupe. Nakon Drugog svjetskog rata započelo je djelovanje folklorne sekcije u Belišću, čiji je rukovoditelj i koreograf bio Stjepan Čorba, zvan Pišta. Odlično je svirao harmoniku i putovao u Osijek na poduke o narodnim plesovima. Tvornički sindikat je za potrebe folklorša kupio slavonske, baranjske i posavske narodne nošnje. Nošnje su bile izmiješane, ali u jednom postavu. 1949. godine folklorši su ušli u sastav Radničkog kulturno umjetničkog društva, uspješno su djelovali desetak godina te su se postepeno ugasili. (Frajtag, 2013)

Tridesetih godina prošlog stoljeća učitelj i ravnatelj Pučke škole u Belišću okupio je pjevački zbor za belišćanske radnike. Djelovali su do početka Drugog svjetskog rata. Nakon rata ponovno je osnovan pjevački zbor, ali ovoga puta dirigent Branko Petrović okupio je građane Belišća i Valpova. Upečatljiv trag ostavio je i dirigent Josip Glavičić. Antun Bučanac – Tonika okupio je učenice Srednje škole Valpovo i osnovao ženski pjevački zbor 1979. godine. Veliku tradiciju zbornog pjevanja gaji belišćanska crkva Sv. Josipa Radnika s mješovitim crkvenim zborom te zborom Mladih Isusovih radnika (M.I.R.) pod vodstvom Želimira Sušića.

Ranije spomenuti učitelj i dirigent, Antun Bučanac organizirao je prvi belišćanski dječji festival 1972. godine pod nazivom *Djeca Belišća pjevaju*. Glazbeni ansambl sa zabavnim sastavom i solistima zabavnih melodija osnovao je Dragutin Gibičar 1959. godine u sklopu Amaterskog kazališta Belišće. Kroz ansambl su se izmijenili brojni glazbenici i pjevači. 1964. godine pridružuju se *VIS Talasi*, prvi vokalno-instrumentalni sastav u okolici. Slijede ih *VIS Asteroidi* (1965. – 1971.), *VIS Ptice* (1966. – 1975.), *Grupa Bel*. (Frajtag, 2013)

Kao i glazbeni, tako je i dramski amaterizam bio uključen u kulturu Belišća od samih početaka. Prvu dramsku predstavu u Belišću izveli su radnici Belišća u gostionici *Oštri ćošak*. Riječ je o drami *Kćeri Rade* nepoznatog autora. Slijedi zatišje, dok 1919. godine u Belišće nije došao Ivan Nikolnikov Vanja. Svojim talentom i dobrim organizacijskim sposobnostima iste godine osniva diletantsku sekciju. Predstavljaju se s predstavom *Nesretna sudbina*, a Nikolnikov se ističe kao autor, redatelj i glumac. Početci rada bili su u iznimno teškim uvjetima te su se predstave održavale čak i u gostionicama, što publika nije mogla primijetiti, jer je program bio kvalitetan te su predstave često dolazili gledati i članovi obitelji Gutmann. „*Kazališne predstave Ivana Nikolnikova bile su zaista na zavidnoj razini jer je pomoć dobivao i iz osječkog kazališta (savjete, dramska djela, kostime, šminku i ostale rekvizite)*. Kao odličan glumac u svakoj je predstavi igrao glavnu ulogu (s ruskim akcentom koji je zadržao do smrti), no i za ostale uloge pronalazio je dobre glumce-amatere.“ (Gibičar, 2008) Sekcija je pod njegovim vodstvom uspješno djelovala do Drugog svjetskog rata, kada teška vremena nisu dopuštala veću posvećenost zabavi. Nikolnikov je uživao ulogu doživotnog počasnog predsjednika Amaterskog kazališta Belišće. Umro je 1975. godine i iza sebe ostavio preko 40 godina plodnog rada. (Čuržik, 1994)

20. ožujka 1949. godine održana je osnivačka skupština Radničkog kulturno umjetničkog društva. RKUD je nazvan „*Lazo Radojević-Putnik*“ po poginulom belišćanskom partizanu. Trideset godina kasnije, Mjesni odbor Saveza boraca Belišća je ustanovio da je pravo prezime Laze zapravo Radojević. U RKUD je imao dvije dramske sekcije, pjevački zbor, tamburašku i folklornu sekciju. Stariju dramsku sekciju vodio je Ivan Nikolnikov, a mlađu „*Dačku sekciju*“ Julije Nemet. Priključio se i banjoliński orkestar pod vodstvom Dragutina Kalmana. Sve sekcije pokazale su se uspješnima, a najviše dramska. Među istaknutim predstavama bile su „*Tuđe dijete*“, „*Vedro večer*“, „*Ljubica*“, „*Sedmorica u podrumu*“, „*Prijevara*“. Pjevački zbor, folklorna i tamburaška sekcija polako su se smanjivale, a dramska sekcija rasla i sve više dokazivala kvalitetom. Iz tih je razloga 1957. godine, odlukom skupštine RKUD-a, društvo je preimenovano u Amatersko kazalište.

Socijalistički savez radnog naroda Belišća pokrenuo je akciju izgradnje društvenog doma u Belišću 1953. godine. Osmišljen je kao Dom kulture s dvoranom i pozornicom i nusprostorijama iza pozornice. Zahvaljujući dobrovoljnim radom mladeži, dom je dovršen 1956. godine, a svečano je otvoren izvedbom drame *Ljudi* ansambla RKUD Lazo Radivojević-Putnik Belišće. Zgrada Doma kulture više je puta obnavljana i proširivana, a danas se naziva *Centar za kulturu Sigmund Romberg* te je od svojih početaka najčešće mjesto okupljanja građana na kulturnim događajima. (Frajtag, 2013)

Predstavnici filmskih poduzeća MGM i 20 Century Fox, svakih pola godine dolazili su u Belišće dogovoriti filmski program za buduće razdoblje. U to vrijeme projekcije su se odvijale na dvije lokacije, u Radničkom i u Činovničkom domu. U svakom kinu radili su kino-operater i blagajnik, dok su razvodnici volontirali.

U Zborniku radova „Kombinat Belišće“ spominje se kako je u Radničkom domu, u eri nijemog filma, za vrijeme projekcije kao glazbenu podlogu sviralo tamburaško društvo sindikata. Kino je obuhvaćalo 300 mjesta, a ulaznice su koštale jedan dinar. U Činovničkom domu bilo je 200 mjesta, svi članovi „Kasina“ besplatno su mogli gledati predstave. Poslije Drugog svjetskog rata zadržano je jedinstveno kino u Činovničkom domu pod imenom *Kino „Belišće“*. Točan kino-program izlazio je u svim dotadašnjim belišćanskim periodičkim listovima. Posljednja kino projekcija bila je 2004. godine.

Belišće ima nekoliko objekata od povijesnog i kulturnog značaja, prva je naravno već spominjana Gutmannova palača ili palej, zatim Pekmez ulica i Zelene kuće. Spomenik Gater nalazi se ispred paleja kao i spomenik palim borcima i žrtvama fašizma Drugog svjetskog rata iz 1948. godine. U sklopu tvrtke Belišće nalazi se spomen-vlak s očuvanom lokomotivom iz 1913. godine. Velika fontana iz 1976. godine jedno je od glavnih obilježja centra, a po njoj je nazvan i trenutno jedini restoran u Belišću. *Ratna knjiga* spomenik je posvećen razaranjima u Domovinskom ratu, a nalazi se kod pošte. Brončana skulptura *Susret*, popularno zvana ptice, nedavno je premještena ispred gradske uprave te je pretvorena u fontanu i postavljena u sredinu cvjetnog labirinta. Veliku pozornost privlače novi kružni tokovi s krajobraznom arhitekturom. Posebice je popularan kružni tok s brončanom skulpturom kanuiste Matije Ljubeka koja je usmjerena prema kajak klubu te kružni tok kod Centra za kulturu koji ima neobičnu konstrukciju violinskog ključa koji svijetli i svira.

Slika 2. Skulptura Susret

Izvor: preuzeto sa [Gradonačelnik.hr](https://www.facebook.com/pg/gradonacelnikhr/photos/?ref=page_internal), dostupno na:

https://www.facebook.com/pg/gradonacelnikhr/photos/?ref=page_internal [pristup: 20.09.2019.]

3.1.1. Kulturne institucije i udruge grada Belišća

Brojne kulturne institucije i udruge utječu na kulturni život grada Belišća. Organiziraju brojne događaje i sadržaje kojima obogaćuju kulturni život građana.

Muzej Belišće nalazi se u jednoj od stambenih zgrada koje je S.H. Gutmann dao izgraditi za svoje radnike 1884. godine. Danas je to jedna od najstarijih zgrada u Belišću. Osnovao ga je Društvo prijatelja starina Belišće 1971. godine, a zgradu je Društvu poklonio tadašnji Kombinat Belišće. Prvi postav bio je 1973. godine, a prikazivao je razvoj industrije po pojedinim granama djelatnosti, razvoja naselja te društvenog života. Sam Muzej otvoren je 1975. godine, na devedesetu godišnjicu Kombinata. (Čuržik, 1994) Postav muzeja predstavlja povijest Grada od nastanka Gutmannove pilane pa sve do današnjih dana. U sklopu muzeja od 1989. do 2005. godine djelovala je i Galerija koja je bila smještena u palači Gutmann. Galerija je tijekom Domovinskog rata izgubila stalni postav i još uvijek čeka obnovu. (Frajtag, 2013)

Turistička zajednica grada Belišća osnovana je prije dvadesetak godina, a njome upravljaju skupština, turističko vijeće, nadzorni odbor te predsjednica zajednice. Statut Turističke zajednice grada Belišća kao neke od njihovih aktivnosti navodi: poticanje, organiziranje i koordinacija turizma u gradu. Promoviranje grada kao turističke destinacije, upravljanje javnom infrastrukturom. Redovito prikupljaju i ažuriraju podatke o turističkoj ponudi. Organiziraju brojne različite kulturne, turističke i gastronomske priredbe. Neki od kulturnih

dogadajaja koje organiziraju su: *Pokladno jahanje, Valentinovo, Uskrs u Belišću, Dan Grada, Vedrofon, Mali grad veliki ljetni doživljaj, Belišćanska zlatna jesen, Advent u Belišću.*

Gradska knjižnica i čitaonica Belišće ima dugu tradiciju. Kako nije poznat datum osnivanja, pretpostavlja se da je s radom započela netom prije 1. svjetskog rata. Nastala je spajanjem Radničke i Činovničke knjižnice, a za svog postojanja promijenila je nekoliko naziva. Knjižnica se 2009. godine preselila u novi i veći prostor koji je prikladan za razne namjene poput održavanja izložbi i radionica. Čitateljski klub osnovan je 2016. godine. Knjižničarke nerijetko posjećuju i ugošćuju vrtićku i osnovnoškolsku djecu te ih informiraju o knjižnici, njenom radu i djelatnosti. Knjižnica tijekom cijele godine organizira razne aktivnosti, a najviše u Mjesecu hrvatske knjige svake godine. Neke od aktivnosti i događaja koje organizira GKIC Belišće su:

- Nagrađivanja za najljepše čestitke
- Razne prigodne radionice za djecu i odrasle
- Održavanje koncerata
- Predstavljanja knjiga
- Izložbe fotografija, nakita, pisanica, ručno vezanih knjiga, suhog cvijeća i sl.
- Organiziranje književnih susreta
- Održavanje predavanja
- Promocije
- Božićni sajam
- Božićno čitanje
- Prikazivanje crtanih i igranih filmova
- Književne večeri
- Obilježavanja značajnih datuma
- Organiziranje posjeta raznim sajmovima knjiga

Najveću zainteresiranost posjetitelji pokazuju za radionice u organizaciji Knjižnice. Radionice su besplatne te se uočava sve veći broj polaznika radionica.

Centar za kulturu Sigmund Romberg javna je ustanova u kulturi osnovana 2014. godine odlukom Gradskog vijeća grada Belišća. Nalazi se u zgradi Doma kulture. Zgrada je temeljito obnovljena i otvorena 2015. godine. Obuhvaća dvoranu s pozornicom, gledalište, salu za sastanke, kuhinju, prostor za djelatnike, skladište kulisa, garderobe i glazbene kabinete, urede, kontrolnu sobu, a u sklopu nje djeluje i Kazališna kavana. Pod okriljem Centra djeluje udruga Amatersko kazalište Belišće. Zapošljava ravnateljicu, referenticu za opće-administrativne i

knjigovodstvene poslove, referente za tehničke poslove, čistačice te voditeljicu galerijsko-izložbene djelatnosti. Centar potiče i sudjeluje u organizaciji kulturnih zbivanja i stvaralaštva na području Belišća. U *Izveštaju o radu Centra za kulturu Sigmund Romberg 1. – 12. 2018. godine* spominje se kako je te godine održan 41 program u samostalnoj organizaciji Centra ili u suradnji s drugim institucijama na raznim lokacijama te kako je zabilježeno oko 5.600 posjeta. Javnost se o događajima informira putem novina, televizije, radijskih postaja, internetskih portala te službene internetske i Facebook stranice Centra. Neki od događaja i aktivnosti u organizaciji Centra za kulturu Sigmund Romberg su:

- *Rombergove glazbene večeri*
- *Maestro, hvala za sve – neka glazba dalje teče*
- Belišćanski dječji festival *Vedrofon*
- *Memorijal Dragutina Merca – Nunoša i Ivana Nikolnikova – Vanje*
- Razni koncerti
- Svečano proglašenje najuspješnijih u sportu
- Večeri poezije
- Obilježavanje Međunarodnog dana žena
- Ugošćavanje kazališnih kuća i trupa te slobodnih umjetnika
- Izvođenje predstava
- Smotra kazališnih amatera Osječko – baranjske županije
- Obilježavanje i proslava povodom Svjetskog dana Roma
- Promocije knjiga
- Održavanje plesnih večeri
- *Belišćanski superglas*
- Manifestacija *Noć kazališta*

3.1.2. Kulturni događaji u gradu Belišću

Pokladno jahanje kulturni je događaj u organizaciji Turističke zajednice grada Belišća koji njeguje tradicionalnu kulturnu baštinu. Oživljava stari običaj koji potječe još iz vremena kada je vladala opasnost od Turaka te su tadašnji graničari trajbali poklade na konjima. Manifestacija započinje u jutarnjim satima u prigradskom naselju Bistrinci gdje se okupljaju svečano obučeni jahači i konjske zaprege. Slijedi povorka jahača kroz Bistrince i Belišće uz poneko stajalište za okrjepu domaćim delicijama. Oko podneva jahači stižu na Tržni centar u Belišću gdje ih

dočekuju i pozdravljaju gradonačelnik i organizatori te pjesmom uveseljavaju tamburaški sastavi. Program završava zajedničkim ručkom i druženjem.

Valentinovo se u Belišću obilježava na poseban način u organizaciji Turističke zajednice grada Belišća. Svake godine tradicionalno se organizira proslava Valentinova, a posebni uzvanici su bračni parovi s područja Belišća i prigradskih naselja koji u toj godini obilježavaju 50., 55., 60. i veće okrugle obljetnice braka. Proslava se započinje večerom u svečanoj dvorani Kristal u Belišću. Parovi dobivaju prikladne poklone, reže se svadbena torta, dijeli blagoslov i čestitke. Kako pjesme i plesa ne bi nedostajalo pri slavljenju ljubavi zlatnog, dijamantnog, željeznog, prijateljskog i krunskog pira, parove zabavlja glazbeni tamburaški sastav.

Uskrs u Belišću započinje otvaranjem Uskršnjeg sajma. Sajam se održava na šetnici S.H.Gutmanna. nakon svečanog otvaranja, izlagači predstavljaju svoje proizvode i ručne radove brojnim posjetiteljima. Mlađa populacija veseli se Uskršnjem gnijezdu. *Gnijezdo s tisuću pisanica* tradicionalna je uskršnja manifestacija u organizaciji grada Belišća i Turističke zajednice. Zapčinje u jutarnjim satima dječjom predstavom nakon čega se djeci otkriva veliko gnijezdo s tisuću pisanica. Djeca koja u gnijezdu pronađu posebno označene pisanice darivana su prikladnim uskršnjim paketom. Vrhunac ove manifestacije je kada „moto zečevi“, odnosno članovi moto kluba „2 grada“ obiđu djecu na motorima obučeni u zečeve.

"Volim Belišće, ali čisto", akcija je kojom se priprema za obilježavanje Dana grada Belišća. Svake se godine prijavi velik broj volontera, članova raznih udruga i organizacija te ostalih građana koji se okupljaju, raspoređuju po gradu i prigradskim naseljima te zajedničkim snagama uređuju i čiste razne lokacije.

Dan Grada Belišća obilježava se 1. svibnja kada je ujedno i Međunarodni praznik rada te blagdan sv. Josipa Radnika. Sveti Josip Radnik zaštitnik je belišćanske župe te se isti dan obilježava i crkveni god. Program zapčinje svečanom budnicom te svečanom misom u župnoj crkvi. Budnicu izvode Puhački orkestar DVD Valpovo i DVD-Belišće, uz zvukove truba, Belišćanske mažoretkinje koračaju ulicama te bude Belišćane. U centru grada nalazi se lunapark i kirvaj. Prošle je godine povodom obilježavanja Dana grada održan multimedijalni spektakl pod nazivom *Belišćanski vremeplov*. U projektu su sudjelovale gotovo sve udruge, institucije, ustanove i klubovi s područja Belišća, ali i brojni statisti koji su u obliku predstave prikazali povijest grada od njegova nastanka, razvoja, tradicije i aktivnosti do sadašnjih postignuća. *„Od prve pilane i radničke stambene kolonije do današnje moderne industrije i suvremenih životnih uvjeta izmijenilo se nekoliko generacija, kao i društvenih uređenja. No*

nikada se nisu izgubile vrijednosti na kojima je izgrađeno Belišće, a koje su sadržane u krilatici plemenitaškog grba Gutmannovih: Labore et perseverantia – rad i ustrajnost.“ (Aničić, L. Belišćanski vremeplov–priča o povijesti i duši jednog grada, dostupno na: <http://www.glas-slavonije.hr/362826/4/Beliscanski-vremeplov--prica-o-povijesti-i-dusi-jednog-grada>) Ovim projektom odana je velika čast članovima obitelji Gutmann koji su zaslužni za nastanak Belišća, a programu je prisustvovala i Nelly Auersperg, praunuka osnivača Belišća, Heinreicha Salomona Gutmanna. Ovaj događaj uvelike je kulturno obogatio Belišće te izazvao veliki osjećaj ponosa i interesa za zajednicu među građanima Belišća te će se zasigurno još dugo prepričavati.

Belišćanski dječji festival Vedrofon organiziraju *Centar za kulturu Sigmund Romberg* i Turistička zajednica grada Belišća. Održava se u dvorani Osnovne škole Ivana Kukuljevića. Riječ je o festivalu koji okuplja dječje zborove iz raznih krajeva Hrvatske. Zborovi izvode dvije pjesme od kojih je jedna skladana posebno za festival. Tijekom dana maleni zborashi turistički obilaze Belišće i pripremaju se za nastup. Nastupe ocjenjuje komisija te dodjeljuje nagradne plakete:

- *Zlatni belišćanski listić*, nagrada za prvo mjesto
- *Srebrni belišćanski listić*, nagrada za drugo mjesto
- *Brončani belišćanski listić*, nagrada za treće mjesto
- *Bijeli belišćanski listić*, nagrada za najbolju novu skladbu
- *Diploma za najbolju pjesmu*

U organizaciju festivala uključeni su i volonteri koji brinu o potrebama zborasha te da im ne nedostaje zabave. Program obogaćuju i nastupi ponekih lokalnih pjevačkih zvijezda i mladih glazbenih nada. Festival se završava prigodnim darivanjem i zajedničkom svečanom večerom.

Slika 3. Zajednička fotografija zborša na dječjem festivalu Vedrofon

Izvor: preuzeto s OŠ Katančić, dostupno na: <https://oskatancic.hr/2019/06/13/vedrofon-2019-i-zlatni-listic/> [pristup: 29.08.2019.]

"Mali grad veliki ljetni doživljaj" manifestacija je koja se obilježava svake godine tijekom srpnja i kolovoza. Obuhvaća brojna događanja od kojih su najpopularniji:

- *Igre na vodi*
- *Izbor za Miss bazena Belišće*
- *Čiklijada*
- *Fišijada*
- *Biciklom do spomenika*

Većina događanja održava se na bazenu u Belišću. *Igre na vodi* zasigurno su najpoznatiji događaj koji okuplja veliki broj posjetitelja. Igre se održavaju na bazenu te ih provode natjecateljske skupine s područja Belišća i prigradskih naselja uz glazbeni program. Osigurana je i bogata gastronomska ponuda za posjetitelje.

Slika 4. Igre na vodi

Izvor: preuzeto s Efekt multimedija, dostupno na:

<https://www.facebook.com/efekt.multimedia/photos/a.729057983951225/834948216695534/?type=3&theater> [pristup: 19.09.2019.]

Čiklijada, natjecanje u veslanju ribičkim čamcima, održava se na Staroj Dravi u Belišću. Najbolje plasirani sudionici osvajaju pehar, dok su i ostali prigodno nagrađeni. Po završetku natjecanja, natjecatelji se druže uz zajednički ručak.

Fišijada se tradicionalno održava u centru Belišća i okuplja velik broj posjetitelja. Svake godine brojne ekipe okupljaju se kako bi se natjecale u pripremanju najboljeg fiš-paprikaša. Fišijada je popraćena zabavnim programom i sajmom autohtonih proizvoda. Posjetitelji i natjecatelji zabavljaju se do dugo u noć uz tamburaški sastav.

"*Biciklom do spomenika*" događaj je kojim se obilježava Dan pobjede i domovinske zahvalnosti te Dan hrvatskih branitelja. Belišćani se okupljaju i voze biciklima do *Spomenika poginulih branitelja 107. brigade Hrvatske vojske* kako bi položili vijence i odali počast svojim tragično preminulim sugrađanima.

Belišćanska zlatna jesen trodnevna je manifestacija koja povezuje kulturu, turizam, tradiciju i gospodarstvo. Iz godine u godinu obiluje sve kvalitetnijim programom te je uočen i sve veći

broj posjetitelja. Nekoć su stanovnici u ulici tik uz centar Belišća pekli pekmez, a ta je ulica danas poznata kao *Pekmez ulica* ili *Pekmezica*. U sjećanje na taj običaj, osmišljen je događaj *Pekmezijada*, kojime započinje *Belišćanska zlatna jesen*. Na *Pekmezijadi* se okupe izlagači koji peku pekmez, promoviraju i prodaju na štandovima svoje proizvode, a posjetitelji mogu i kušati svježe kuhane pekmeze. Manifestaciju obilježavaju i druge aktivnosti poput slikarskih izložbi, dječjih radova, večeri poezije, bogate gastronomske ponude, sajмова i slično. Državno natjecanje u kuhanju čobanca održava se na Trgu Ante Starčevića u Belišću. *Čobanijada* je iznimno popularna, okuplja velik broj natjecatelja i posjetitelja. Sudjeluje šezdesetak ekipa s preko 500 osoba. Osim gastronomske ponude, lijepom ugođaju doprinosi gospodarski sajam i glazbeni nastupi. Vrhunac manifestacije i njeno zatvaranje smotra je folkloru u kojoj sudjeluju brojna kulturno-umjetnička društva iz Hrvatske i drugih zemalja. Smotra započinje svečanim mimohodom folklornih skupina koje prate i konjske zaprege.

Slika 5. Belišćanska zlatna jesen

Izvor: preuzeto s Facebook stranice Grad Belišće, dostupno na: https://www.facebook.com/pg/grad.belisce/photos/?tab=album&album_id=2659677597386998&ref=page_internal [pristup: 19.09.2019.]

Advent u Belišću manifestacija je koja traje tijekom cijelog prosinca. Zapčinje otvaranjem klizališta na Trgu Ante Starčevića. Prvog dana klizanje je besplatno za sve, a otvara se revijom na ledu profesionalnih klizačkih klubova. Na pozornici na Trgu svakodnevno nastupaju brojna kulturno-umjetnička društva, vrtićka djeca i školarci, zborovi, glazbeni sastavi, književne i pjevačke skupine te mažoretkinje. Advent je popraćen sajmom na kojima brojni izlagači

predstavljaju svoje proizvode. Završava se tradicionalnim zajedničkim dočekom Nove godine uz glazbeni program, logorsku vatru i vatromet te besplatno piće i kobasice.

Maestro, hvala za sve – neka glazba dalje teče glazbeni je događaj koji se održava u čast glazbeniku Antunu Luliću. Bio je prvi glazbeni voditelj Amaterskog kazališta Belišće i ostavio je veliki trag u kulturnom životu Belišća. Svirao je razne instrumente, vodio orkestre te pisao skladbe. Prvi se puta program održao na desetu godišnjicu njegove smrti. Program se održava u Centru za kulturu Sigmund Romberg, zabavni orkestar i glazbeni solisti nastupaju i prisjećaju se raznih anegdota i uspomena proživljenih s maestrom Lulićem.

Noć muzeja održava se u Muzeju Belišće i započinje u 18:00 sati. Posjetitelji tada besplatno mogu pogledati stalni postav Muzeja te pokoju tematsku izložbu pripremljenu u svrhu manifestacije. Posljednjih godina uložilo se podosta u digitaliziranje arhivskih fotografija, skica i crteža koji su sada dostupni u elektronskom obliku, a posjetitelji ih mogu pogledati uz zahtjev.

Tambura GRB festival prvi je puta održan u listopadu prošle godine te će zasigurno postati tradicionalni događaj u Belišću, budući da je ispunio i više od očekivanog. Riječ je o tamburaškom festivalu koji organizira Gradski radio Belišće. „*S obzirom na to da Belišće, iako Europski grad sporta, brižno njeguje i svoje običaje i tradiciju te pridaje veliku pozornost tamburaškoj glazbi, pokrenuli smo i ovu novu priredbu, koja bi trebala dobiti tradicionalni karakter i na kojoj će, za razliku od drugih festivala, svatko od izvođača dobiti priliku izvesti pjesme po vlastitoj želji*“ – tim je riječima Festival najavio Željko Lončarić, jedan od organizatora. Festival okuplja popularne i ne tako poznate glazbene sastave i soliste koji nastupaju u sportskoj dvorani. Osim nastupa, festival obuhvaća i dodjelu zahvalnica i nagrada osobama koje su unaprijedile i zadužile tamburašku glazbu.

Revija dijete i pas događaj je koji organizira Kinološko društvo Belišće. Održava se ispred zgrade Gradske uprave te svake godine obuhvati tridesetak pasa s vodičima. Cilj ove revije je uključiti djecu i upoznati ju u rad Kinološkog društva te razviti osjećaj suosjećajnosti kod djece. Psi na reviji prolaze kroz stazu s preprekama. Svi sudionici dobivaju prikladne poklone, dok oni najbolji kući odlaze i s medaljom.

Dragutin Merc – Nunoš Beliščanin je koji je ostavio velik trag u kazališnoj umjetnosti. Glumio je u brojnim predstavama, vodio zabavne programe, a isticao se kao iznimno karizmatičan čovjek. Izenada umire 1967. godine. „*Umro je u najboljoj životnoj dobi kada je još niz godina, svojim urođenim humorom, mogao zabaviti i nasmijati gledatelje.*“ (Gibičar, 2008) Upravni odbor Amaterskog kazališta 1972. godine donosi odluku da se svake godine u veljači, kada je

preminuo Dragutin Merz - Nunoš, izvodi tradicionalna dramska manifestacija u njegovu čast na kojoj će nastupati kazališne grupe iz regije. Prvi memorijal održan je iste godine te se tradicionalno održao do danas. Tijekom veljače, petkom u večernjim satima izvode se kazališne predstave amaterskih kazališta iz regije te ponekih profesionalnih kazališta. Od 1977. godine mijenja se ime memorijala u *Memorijal Dragutina Merca - Nunoša i Ivana Nikolnikova*.

Rombergove glazbene večeri manifestacija je koja se održava u čast glazbeniku Sigmundu Rombergu od 1971. godine. Ona obuhvaća glazbene, dramske, profesionalne i amaterske večeri, projekcije filmova, izložbe i druge kulturne aktivnosti. Svakoga petka u studenome održava se glazbeni program. Jedna od popularnijih večeri u sklopu ove manifestacije zasigurno je natjecanje pjevača amatera za titulu „*Belišćanski superglas*“.

41.
Rombergove glazbene večeri

PROGRAM:

<p>Petak, 3. 11. 2017. u 20 sati Dvorana Centra za kulturu Sigmund Romberg "NAJLJEPŠE MELODIJE SVIJETA" izvode Renata Sabljak i Đani Stipaničev glazbena pratnja prof. Vladimir Babin</p> <p>Petak, 10. 11. 2017. u 20 sati Dvorana Centra za kulturu Sigmund Romberg "ZLATNI DEČKI ELEKTRIČNIH NOTA" VIS Talasi, VIS Ptice, grupa San i Zabavni orkestar Amaterskog kazališta voditeljica programa: Tea Kozina</p> <p>Petak, 17. 11. 2017. u 20 sati Dvorana Centra za kulturu Sigmund Romberg "PJESMA I TAMBURE" koncert Džentlmena i Stjepana Jeršeka Štefa</p>	<p>Petak, 24. 11. 2017. u 20 sati Dvorana Centra za kulturu Sigmund Romberg "BELIŠĆANSKI SUPERGLAS" natjecanje pjevača amatera uz pratnju Zabavnog orkestra Amaterskog kazališta pod vodstvom Zvonimira Ivekovića voditeljica programa: Tea Kozina</p> <p>Petak, 1. 12. 2017. u 20 sati Dvorana Centra za kulturu Sigmund Romberg "WE WILL ALWAYS REMEMBER" Zabavni orkestar i solisti Amaterskog kazališta pod vodstvom Zvonimira Ivekovića Priznanja za amaterski rad primit će: Stjepan Jambrović za 35. g. Ivana Belcar za 20 g. voditeljice programa: Silvija Kifer i Tea Kozina</p>
--	---

SPONZORI
GRAD BELIŠĆE
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA
CVRČIČANSKA KLASNA "ROMBERG" VALPOVO

Slika 6. Program 41. Rombergovih glazbenih večeri

Izvor: preuzeto s [Belišće.hr](https://www.belisce.hr/novosti/najava-41-rombergove-glazbene-veceri/), dostupno na: <https://www.belisce.hr/novosti/najava-41-rombergove-glazbene-veceri/> [pristup: 19.09.2019.]

4. Grad Valpovo

Grad Valpovo smješten je na rijeci Karašici, desnom pritoku rijeke Drave i na 20 kilometara udaljenosti od grada Osijeka. Nalazi se na nadmorskoj visini od 92 metra. (Živković, 2008) Obuhvaća prigradska mjesta Zelčin, Ivanovci, Harkanovci, Marjančaci, Ladimirevci, Šag i Nard. Mjesto je dobro prometno povezano asfaltnom cestom i željeznicom. U neposrednoj blizini rijeka, privlačno je za lov, ribolov, vodene sportove te uzgajanje raznih vrsta ratarskih kultura. (Mažuran, 2004) Popis stanovnika iz 2001. godine govori da Valpovo ima 7900 stanovnika. Najveća kulturna atrakcija i najprepoznatljivija točka grada je dvorac Norman Prandau. Unutar dvorca nalazi se barokna kapela Svetog Trojstva koja ima vrijedne orgulje iz 1876. godine. Centar grada krase župna crkva Bezgrešnog začeća Blažene Djevice Marije iz 1735. godine, a u dijelu grada poznat kao Zeleni brijeg, nalazi se zavjetna kapelica Svetog Roka. Kapelica datira iz 1796. godine i ujedno služi i kao grobnica obitelji baruna Prandau. (Najman, 2010)

Povijest Valpova seže još u drugo stoljeće prije Krista. U blizini Valpova nalazilo se naselje Jovalium, a samo Valpovo razvilo se iz srednjovjekovnog grada Walpo koje se spominje u dokumentima iz 15. stoljeća, točnije 1438. godine. U tom dokumentu utvrđeno je da Valpovo spominje se pod imenom Oppidum i castrum Walpo. Dan danas sačuvana je trokatna kula iz tog vremena. Kula iznutra ima očuvan srednjovjekovni interijer. (Živković, 2008) Valpovo je palo pod Turcima za vrijeme vladavine sultana Sulejmana 1543. godine te se pod njihovom vladavinom nalazilo 144 godine. Oslobođenje Valpova dogodilo se 1687. godine te se uskoro obnovila Katolička župa. Na razvoj gospodarstva Valpova najviše su utjecali vlastelinska obitelj, tvrtka S.H.Gutmann iz Belišća, Kombinat Đuro Salaj. (Grgurovac, 1999)

U 17. stoljeću Valpovom vlada dvorska Bečka komora. Uskoro je započela obnova stare tvrđave te je prava na građevinu dobila vlastelinska barunska obitelj Hilleprand od Prandau, da bi ženidbenim vezama na kraju dvorac pripao grofovskoj obitelji Normann od Ehrenfelsa. Valpovački dvorac grofova Normann-Prandau jedan je od najznačajnijih spomenika svjetovne arhitekture sjeverne Hrvatske te je jedan od najvećih dvoraca u cijeloj Hrvatskoj. U dvorcu je danas smješten Muzej Valpovštine. Uz dvorac se nalazi veliki perivoj s park šumom Zvjerinjak koji je proglašen spomenikom prirode i vrtne arhitekture. (Živković, 2008)

Slika 7. Valpovački dvorac

Izvor: preuzeto s Facebook grupe DJI Dronovi, dostupno na:
https://www.facebook.com/groups/djihrvatska/?tn-str=*F [pristup: 19.09.2019.]

Grad Valpovo nema puno kulturnih spomenika, ali zato je najznačajniji monumentalni ni Prandau – Noramann. U kompleksu dvorca nalazi se i kula te kasno gotička dvorska kapela Svetog Trojstva. Na Zelenom brijegu nalazi se malena kapelica Svetog Roka. Ispod kripte nalazi se grobnica vlastelinske obitelji. Matija Petar Katančić poznat je po tome što je prvi preveo tiskano Sveto pismo na hrvatski jezik u cijelosti, davne 1831. godine. Ovom Valpovčaninu građani su u čast podigli bistu u perivoju ispred dvorca.

Slika 8. Kapelica Svetog Roka u Valpovu

Izvor: preuzeto s Facebook stranice Turistička zajednica grada Valpova, dostupno na:
<https://www.facebook.com/tzgvalpovo/photos/a.950088618391954/2597572933643506/?type=3&theater> [pristup: 19.09.2019.]

4.1. Kulturni život u gradu Valpovu

Barunska obitelj Prandau, osim što je financirala i pokretala podizanje crkvi i škola, poticala je i financirala brojna kulturna događanja. Prvo malo kazalište u Slavoniji, bilo je otvoreno upravo u Valpovu, 1809. godine. (Najman, 2010)

Prva glazbena škola u Valpovu bila je osnovana 1893. godine zahvaljujući financijskoj pomoći grofa Rudolfa Normanna. Podučavala je dječake u prostoru kapele. Djelovala je tek 4 godine. Ponovno se otvorila gotovo sto godina kasnije, 1990. godine, kada je osnovano područno odjeljenje Osnovne glazbene škole „Franjo Kuhač“ iz Osijeka. (Čuržik, 1994)

Kino predstave su se u Valpovu prvi puta počele prikazivati 1918. godine u privatnoj kući. Kino se zvalo Danica. Spominje se još i da su putujuće cirkuske družine organizirale filmske projekcije u gostionici kod Friricha te hotelu kod Rudolfa Josta. „*Međutim u Spomenici Hrvatske čitaonice piše, da su se 16. travnja 1904. godine na imendan pokrovitelja Rudolfa Normana gledale „žive slike“.*“ (Čuržik, 1994)

Zbornik radova Kombinata Belišće (1980) navodi: „*U Valpovštini, najstarija kulturno-prosvjetna organizacija je Hrvatska čitaonica u Valpovu, osnovana 1882. godine (pokušaj osnivanja 1874.), koja je npr. 1894. godine bila pretplaćena na 18 listova i časopisa, te je imala bogatu knjižnicu od 615 listova. U njoj je 1927. godine proradio radio, 1959. televizija, a davane su i prve kino-predstave te je djelovala i dramska sekcija, priređivane su zabave.*“

4.1.1. Kulturne institucije i udruge grada Valpova

Puhački orkestar DVD Valpovo s djelovanjem započinje 1890. godine u Valpovu. U osnovnom dijelu vatrogasnog društva bili časnici, penjači, štrcaljci, čuvari i trubljar, a upravo su trubljar bili preteče orkestra. Prvi javni nastup DVD-a bio je na dan Svetog Florijana, zaštitnika vatrogasaca, 1891. godine. Dvije godine kasnije, osnovana je Glazbena škola Valpovo. Tijekom godina, Puhački orkestar DVD Valpovo održao je brojne nastupe u Slavoniji na raznim koncertima i smotrama te inozemnim gostovanjima. Puhači su nekoliko puta i organizirali Florijansku zabavu koja je uvijek bila popularna među posjetiteljima, često se tražila karta više, a i pomogla je u financiranju drugih aktivnosti orkestra. Tradicionalno nastupaju u Valpovu kada se obilježavaju važniji događaji poput procesije za Tijelovo, Božićni koncert i nezaobilazni karneval kada članovi orkestra šecu povorkom svirajući odjeveni u razne maske. Organizatori su i državne smotre vatrogasnih orkestara. Valpovački puhački orkestar do današnjeg dana uspijeva održati dobar ugled kakav je imao i u samim počecima. (Najman, 2010)

Glazbena škola pri osnovnoj školi Matije Petra Katančića Valpovo osnovana je 2003. godine. Obuhvaća odjele klavira, gitare, tambure, violine, flaute, klarineta, saksofona, roga i trube. U sklopu glazbene škole organiziraju se i glazbena igraonica te tečaj plesa. Od 2013. godine škola ima svoj dislocirani odjel u Belišću. Godišnje organiziraju pedesetak nastupa i koncerata te često sudjeluju na raznim smotrama i usavršavanjima.

Turistička zajednica grada Valpova intenzivno surađuje i dijeli prostor s institucijom *Ustanova za kulturne djelatnosti „Ante Evetović Miroljub“ Valpovo - Centar kulture „Matija Petar Katančić“ Valpovo*. Zajedno ostvaruju i predstavljaju razne kulturne i edukativne programe, potiče razvijanje materijalne i duhovne kulturne baštine te kreativno korištenje slobodnog vremena. Bavi se organiziranjem koncerata, izložbi, kazališnih predstava i promocijom knjiga. Suorganizira manifestacije kao što su *Noć muzeja, Gradski karneval, Uskrs u Valpovu, Ljeto valpovačko, Dan grada Valpova i Advent u Valpovu*. Smještena je u višenamjenskoj dvorani s kapacitetom od 339 sjedišta na dvije galerije s pozornicom, a nalazi se u samom centru grada. Uz valpovački dvorac, središte je kulturnih događanja u gradu Valpovu. Centar je otvoren 2011. godine, a njegov prostor namijenjen je za kino prikazivačku djelatnost, izvođenje kazališnih predstava, promocija, koncerata i sličnih događaja.

Zgrada sadrži i prostor za polivalentne sadržaje te izložbeno-galerijski prostor. U sklopu Centra kulture djeluju:

- Kino Korner Valpovo
- Ured turističke zajednice grada Valpova
- HKUD „Valpovo 1905“
- Hrvatsko pjevačko društvo „Matija Petar Katančić“ Valpovo
- Ogranak Matice hrvatske u Valpovu
- Šahovski klub „Hrvatska čitaonica“ Valpovo
- Udruga pčelara Valpovštine
- Glazbena škola pri osnovnoj školi Matije Petra Katančića Valpovo – Glazbeni odjeli Valpovo - Belišće (Turistička zajednica grada Valpova, dostupno na: <http://tz.valpovo.hr/centar-kulture-matija-petar-katancic-valpovo/>)

Gradska knjižnica i čitaonica Valpovo jedna je od najstarijih kulturnih ustanova u Valpovu koja djeluje neprekidno skoro 140 godina. Nekoliko puta promijenila je naziv, ali uspjela je opstati unatoč brojnim povijesnim i političkim previranjima te mijenjanja lokacija. Trajnu lokaciju knjižnica je ostvarila kupnjom 2008. godine te su od tada puno bolji uvjeti za sam rad.

Društvo prijatelja starina Valpovo kulturna je organizacija koja je osnovana 1955. godine. Bavi se brojnim aktivnostima vezanih uz povijest, kulturu i baštinu područja Valpovštine. Među tim aktivnostima najviše se ističe izdavačka djelatnost. Od 1976. godine do današnjih dana, organizacija je izdala brojne časopise i biltene, a odnedavno izdaje i online izdanje časopisa od nazivom „Odjeci prošlosti – webzin za povijest Valpovštine“. (Valpovačko društvo prijatelja starina, dostupno na: <https://drava31.wixsite.com/odjeciproslosti/o-nama>)

Muzej Valpovštine osnovao je 1956. godine grad Valpovo na inicijativu Društva prijatelja starina Valpovo. Prostire se na 11 prostorija unutar valpovačkog dvorca. Domovinski rat i obnova dvorca prekinuli su rad Muzeja te su eksponati bili pohranjeni u depoe. Muzej je ponovno aktivan s radom, zaposlen je kustos i započeta je revizija građe. Pohranjuje preko 10 000 inventarnih jedinica, ali najatraktivniji eksponat zapravo je kompletan dvorac te kula. (Muzej Valpovštine, dostupno na: <http://tz.valpovo.hr/muzej-valpovstine/>) Muzej godišnje priredi od 5 do 10 izložbi, a u stalnom postavu su izložbe Valpovački vlastelini Prandau-Normann i Stalna izložba geološke zbirke. Muzej ima svoju knjižnicu, arhiv i suvenirnicu, a publikacije, izložbe i koncerti najčešće se održavaju u dvorskoj kapeli. (Muzejska udruga istočne Hrvatske, dostupno na: <https://www.muieh.hr/muzej-valpovstine>)

Slika 9. Unutrašnjost Muzeja Valpovštine

Izvor: preuzeto s Turistička zajednica grada Valpova, dostupno na: <http://tz.valpovo.hr/galerija-slika/> [pristup: 19.09.2019.]

4.1.2. Kulturni događaji u gradu Valpovu

Ljeto valpovačko najveća je kulturna manifestacija amaterskog kulturnog stvaralaštva u Valpovštini, a Slavoniju upotpunjuje u gotovo svim kulturnim izričajima. Poznata je i izvan granica Hrvatske te bi bez ove manifestacije kultura u gradu Valpovu bila gotovo neprimjetna. Program *Ljeta valpovačko* svake godine pršti od slavlja i veselja, a obuhvaća koncerte, kazališne predstave, razne izložbe, reviju pjevača, natjecanja, smotru folkloru i brojne druge aktivnosti.

Ideja o *Ljetu valpovačkom* niknula je 1968. godine. Nekolicina entuzijasta s područja kulture Valpovštine, zamišljala je organizirati manifestaciju koja bi očuvala stare narodne nošnje od prodaje i propadanja, obnoviti plesove i starinske običaje lokalnih sela i krajeva. Krajem te godine, sazvali su sastanak radi dogovora oko organizacije jednog takvog događaja. Sastanak je bio uspješan i donio konkretne rezultate. Odlučeno je da će se buduća općinska manifestacija zvati *Ljeto valpovačko*, održavat će se jednom godišnje i obuhvaćat će smotru folkloru, dramskog i glazbenog stvaralaštva Valpovštine. Na istom sastanku imenovan je Odbor *Ljeta valpovačkog* i komisije za pojedine djelatnosti. Cilj manifestacije je očuvati identitet i narodno stvaralaštvo Slavonije i obogatiti smotru folkloru nastupom domaćih i stranih folklornih skupina, što je popraćeno velikom pažnjom i prihvaćanjem nazočne mnogobrojne publike. Proteklo razdoblje u trajanju od 51 godine, u kojem se neprekidno svake godine organizira i obilježava *Ljeto valpovačko*, pokazuje da su naraštaji mnogih entuzijasta, kulturnih djelatnika i udruga utkali u ovu manifestaciju svoj doprinos i tako je doveli do svoje prepoznatljivosti i čuvanja kulturne tradicije na ovim prostorima. (*Ljeto valpovačko*, dostupno na: <http://www.etnoportal.com/galerija/46-ljeto-valpovacko/>)

Manifestacija se najvećim dijelom održava na pozornici valpovačkog dvorca Prandau-Norman te njegovom okolnom parku, koji je proglašen jednim od najljepših u Europi, zatim na Trgu Kralja Tomislava, a unazad nekoliko godina i u Centru kulture Katančić. Prva manifestacija održana je 1969. godine. Tada je Odbor izdao program-katalog, jedini pisani dokument koji kontinuirano svjedoči o sadržajima *Ljeta valpovačkog*. Na katalogu je dominirao logo koji je osmislio Vladimir Halvač. Simbol predstavlja stilizirani plesni par u narodnoj nošnji s lirom i maskom u rukama, a u pozadini se nalazi dvorac Norman-Prandau. 1996. godine članovi Matice hrvatske Valpovo u program su uvrstili promociju Valpovačkog godišnjaka. Ta publikacija objedinjava sve što se događalo na području kulture proteklih godinu dana, važne povijesne sadržaje i sam osvrt na *Ljeto valpovačko*. Povodom jubilarnog 30. *Ljeta valpovačkog* uz

godišnjak se upriličio i CD s izvornim pjesmama Valpovštine. Godišnjak financira Odbor Ljeta valpovačkog. Ispisano je mnogo dokumenata i pjesama, a kako vrijeme prolazi kulturna tradicija ima sve veću važnost. Svake godine Valpovo ugosti oko 1000 sudionika raznih anonimnih i afirmiranih umjetnika, što profesionalaca, što amatera iz glazbene, likovne i plesne kulture, a događaj posjeti otprilike 10 000 posjetitelja.

Program Ljeta održava se pred kraj lipnja, traje od 4 do 9 dana, a obuhvaća:

- Izložbe likovnih radova stvaratelja s područja Valpovštine
- Izložbe ručnih radova
- Izložbe fotografija i cvijeća
- Izložba grafika
- Koncerte tamburaške i klasične glazbe
- Reviju pjevača amatera
- Kazališne predstave
- Svečanu povorku šokačkih zaprega i folklornih skupina
- Dječja smotra folklor
- Koncert puhačkog orkestra
- Nastup mažoretkinja grada Valpova
- Zumba fitness master class
- Vašar
- Natjecanje u spravljanju jela na starinski način
- Natjecanje jahača u brzini i spretnosti
- Kulenijada
- Promocije knjiga

Pored velikog uloženog truda u raznolikost prikazivanja tradicije, članovi Odbora svake godine trude se program obogatiti nečim novim. Tradicionalno najposjećeniji je zadnji dan, koji uvijek pada na nedjelju kada se održava Vašar s eko-etno sajmom. Okuplja se mnoštvo starih zanatlija kao što su kovači, košaraši, opančari, remenari, licitar, šeširdžije, užari i kolari. Posjetiteljima se prezentira tkanje tepiha na tkalačkom stanu i vezenje na etnografskim izložbama u Dvorcu. Okuplja se velik broj domaćica koje čuvaju tradicionalna lokalna jela od zaborava, a upravo su njihove recepture bile sadržaj knjige „U kuhinji kuharica“. Velik dio jela, slastica i pića kao rakija od autohtone valpovačke bijele šljive spravlja se na licu mjesta, što je posjetiteljima posebno atraktivno. Oko 17 sati povorka folklornih skupina zauzima cijelu glavnu ulicu

Valpova, njome prođe i velik broj šokačkih zaprega okićenih narodnim motivima, a nakon nje slijedi Smotra folklor. Uz valpovačke KUD-ove posjetitelji imaju prilike vidjeti i izvedbe KUD-ova iz Brodskog Varoša, Budrovca, Donjeg Miholjca, Orahovice, Karlovačke županije, Sombora, Crne Gore...

Slika 10. Povorka Ljeta Valpovačkog

Izvor: preuzeto s Turistička zajednica grada Valpova, dostupno na:

<http://tz.valpovo.hr/2018/07/03/nezaboravno-50-ljeto-valpovacko-izvjestaj-i-izdvojena-galerija/>
[pristup: 19.09.2019.]

Generalni pokrovitelj Ljeta valpovačkog, od svog početka do danas, je Gradsko vijeće grada Valpova, sredstva kontinuirano izdvaja i Osječko baranjska županija, a rijetko skromnim sredstvima pomaže Ministarstvo kulture Republike Hrvatske. Prošlogodišnja manifestacija je po financijskom planu imala fond od 150 000 kuna. Gospodarske tvrtke i manji, uglavnom ugostiteljski objekti izdvajaju sredstva, koja se mogu dijelom uvrstiti u donacije, a dijelom u sponzorstvo i time imaju svoju promidžbu u svim tiskanim materijalima, kao i na svim priredbama ljeta. (Ljeto valpovačko, dostupno na: <http://www.valpovo.hr/dokumenti/2013/45%20Ljeto%20Valpovacko.pdf>) Budući da je to glavni kulturni događaj u Valpovštini, priprema Ljeta valpovačkog traje gotovo čitave godine, kako bi što bolje predstavila rad domaćih kulturnih udruga i pojedinaca te ostavila prepoznatljiv odjek među građanima, gostima i slučajnim prolaznicima.

Festival sira i vina prvi je put održan 2018. godine i odmah je privukao velik broj posjetitelja svih dobnih skupina. Organizatori festivala su udruga Karašicka republika, Grad Valpovo, Turistička zajednica grada Valpova, Regionalna razvojna agencija Slavonije i Baranje te

Udruga za kreativni razvoj Slap. U organizaciji je također sudjelovao velik broj volontera. Sam festival istaknuo se odličnom kvalitetom i dobrom atmosferom. Kao izlagači imali su se prilike predstaviti brojni vinari s područja Baranje, Iloka, Sremskih Karlovaca i Karašičke republike te sirari iz Valpova, Pleternice, Beketinaca, Bizovca, Viškovaca, Marjančaca, Gata i Luga. Festival je održan u dvorištu valpovačkog dvorca te su sirari i vinari imali svoje štandove na kojima su posjetitelji mogli isprobati i kupiti njihove proizvode. Atmosferi je uvelike doprinijela i glazbena podloga. Na pozornici su se izmjenjivali lokalni bendovi. Ove je godine više nego duplo posjetitelja posjetilo festival te je jedini problem bio što organizatori nisu očekivali toliko posjetitelja i namučili su se nabaviti dovoljan broj vinskih čaša i bonova. (Festival sira i vina, dostupno na: <http://tz.valpovo.hr/2019/05/13/festival-sira-i-vina-postaje-jedan-od-brandova-valpovstine/>)

Valpovo Craft Beer Festival prvi je puta organiziran 2017. godine u sklopu Valpovačkog turističkog ljeta od strane Grada Valpova, Turističke zajednice Grada Valpova i Raven Bara Valpovo. Cilj ovog festivala je prezentacija i degustiranje hrvatskih craft piva. Prezentirane pivovare su Beckers Osijek, Zmajaska pivovara Zagreb, Valenc Vinkovci, Osječka pivovara, Varionica i Garden Zagreb te lokalni proizvođači craft piva Barabeer i Josch Belišće i Dost dobro pivo iz Valpova. Festival je imao i humanitarnu notu, prilog od kupovine pića bio je namijenjen Udruzi osoba s invaliditetom MI Valpovo. I ovaj festival bio je popraćen glazbenim programom koji su izvodili lokalni bendovi i DJ-evi. Iduće godine, festival je istaknuo povijest valpovačke pivovare koja je postojala još 1723. godine. Svoja piva prezentirale su nove pivovare iz raznih krajeva Hrvatske. (Valpovo Craft Beer Festival, dostupno na: <http://tz.valpovo.hr/2017/09/19/valpovo-beer-festival-2/h>)

Valpovačko turističko ljeto manifestacija je koju organizira Turistička zajednica grada Valpova. Obuhvaća razne aktivnosti poput fišijade, čobanijade, Valpovačke ljetne lige trčanja, razni koncerti i nastupi, zumba fitness masterclass, poduzetnički sajam te javne tribine. Pod ovu manifestaciju spadaju i GreenRoom festival te Valpovo craft beer fest.

Reunited festival obuhvaća glazbene, kreativne i edukativne aktivnosti. Dnevni program obuhvaća razne radionice i izložbe, a noćni je rezerviran za glazbu. Održava se u valpovačkom dvorcu, a organizira ga Udruga Revolution. U dvorištu dvorca na tri pozornice izmjenjuju se rojni izvođači underground elektronske glazbe.

GreenRoom festival organizira istoimena udruga, a prvi je puta održan 2012. godine. Riječ je o glazbenom festivalu koji okuplja zaljubljenike sporta, kulture i glazbe. Održava se u dvorcu Normann-Prandau. Traje dva dana i uključuje:

- Greenvolleyball KUP, turnir u odbojci na travi.
- EXTREME RUN by Baraber Extreme Team
- Green bubble football

Glazbeni dio održava se na dva stagea, u dvorištu dvorca i u samom dvorcu na kojima se izmjenjuju DJ-evi i razni bendovi. (Greenroom, dostupno na: <https://www.greenroom.com.hr/o-nama/>)

Dan grada Valpova je 8. prosinca, a aktivnosti u klopju njegova obilježavanja traju desetak dana. Održava se na raznim lokacijama u Valpovu, od gradske vijećnice, crkve, Centra kulture, školske dvorane, knjižnice, groblja pa i hotela. Program je raznolik i obuhvaća igrokaze, izložbe, koncerte, sportska natjecanja, razne projekcije, mise te polaganja vijenaca na spomen obilježju poginulim braniteljima.

Advent u Valpovu iz godine u godinu pruža sve više sadržaja. Poseban ugođaj daje pomno osmišljena i postavljena rasvjeta i osvjetljen dvorac. Započinje prve adventske nedjelje u prosincu paljenjem prve adventske svijeće na velikom adventskom vijencu koji se nalazi na Trgu. Tijekom mjeseca svakodnevno se održavaju razne radionice, koncerti, sajmovi i nastupi. Posebnu pažnju privlače žive jaslice uz Župnu crkvu Bezgrešnog začeca BDM. Jaslice obuhvaćaju više od dvije stotine sudionika iz raznih lokalnih udruga i kulturnih institucija. Advent završava tradicionalnim zajedničkim dočekom Nove godine na trgu uz koncert, kuhano vino, kobasice i vatromet.

Manifestacija *Uskrs u Valpovu* održava se svake godine na Trgu kralja Tomislava. Prilagođena je najmlađoj populaciji te valpovačke vrtićke skupine tradicionalno aktivno sudjeluju s prigodnim pjesmicama i recitacijama. U sklopu ove manifestacije provode se sljedeće aktivnosti:

- Uskrsni sajam
- Nastupi tamburaških sastava
- Kazališne predstave
- Obilježavanje Dana dječje knjige
- Projekcije animiranih i igranih filmova

- Razne uskrсне radionice
- Kuhanje fiša i besplatna podjela
- Dolazak „Moto zečeva“

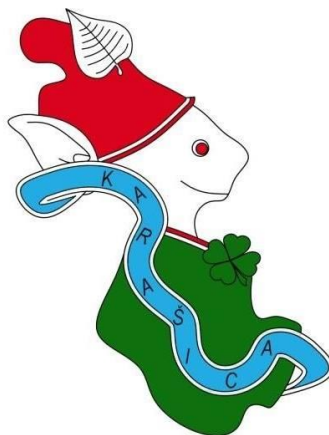
Slika 11. Dolazak "Moto zečeva"

Izvor: preuzeto s Valpovština.info, dostupno na: <https://www.valpovstina.info/index.php/vijesti/6733-moto-zecevi-pohodili-male-valpovcane> [pristup: 19.09.2019.]

4. Karašicka republika

Gradovi Belišće i Valpovo savršeno se nadopunjuju. Belišće ima bazen na kojemu se ljeti hlade Valpovčani, a Valpovo ima srednju školu koju polaze Beliščani. Većina zaposlenika iz jednog grada radi u drugome ili ondje ima rodbinu, prijatelje, vikendicu. Unatoč neposrednoj povezanosti, oduvijek se osjetilo veliko rivalstvo između ovih gradića. Nemalo puta sami građani su komentirali kako bi se dva grada trebala spojiti u jedan. Ideju o spajanju odlučili su realizirati nekolicina mladih prijatelja kada su spontano organizirali šaljivu fašničku republiku. Kako gradove povezuje rijeka Karašica, republika je simbolično dobila ime Karašicka republika. U veljači 2017. osnovana je udruga Karašicka republika, skraćeno KaRe. Upisana je u Registar udruga Republike Hrvatske te ima svoj pečat. Registrirana je u Belišću, a svoje ogranke ima u mjestima Valpovo, Draž i Osijek. Tijela Udruge su Skupština, Predsjednik, Potpredsjednik, Tajnik, Blagajnik, Upravni i Nadzorni odbor. Ciljevi Republike su promicanje i razvoj kontinentalnog turizma, kulture, kulturnih i kreativnih industrija, sporta i rekreacije, kreiranje koordinirane mreže pojedinaca koji će doprinijeti općem razvoju, realizirati razne programe i projekte s razvojnim i revitalizacijskim učinkom te poticanje sustava međusektorskog umrežavanja. Obavlja brojne aktivnosti na području kulture, umjetnosti, sporta, obrazovanja, znanosti, održivog razvoja, demokratsko političke kulture, međunarodne suradnje te zaštite prirode i okoliša. Udruga je organizirala brojne kulturne događaje poput koncerata, biciklijada, društvenih igara, pub kvizova, sportskih turnira i slično. (Statut Karašicke republike)

Slika 12. Logo Karašicke republike

Izvor: preuzeto s Facebook stranica Karašicka republika, dostupno na: <https://www.facebook.com/republika.karasica/> [pristup: 19.09.2019.]

4.1. Koncept Karašicke republike

Kao svaka prava republika, Udruga Karašicka republika ima osmišljen ustav, statut, vladu, ministarstva i himnu. Prilikom osmišljavanja nazivlja svih ovih stavki, nastojalo se u svakom aspektu uključiti oba grada i poigrati s njihovim problemima i specifičnostima. Himnu pod nazivom *Republika* izvodi *Žabaraberi Band Aid* (žabari – nadimak za Valpovčane, baraberi – nadimak za Belišćane). Glavnu funkciju za vrijeme trajanja Republike obnaša Grofmann (Valpovom su vladali grofovi, a Belišće je osnovao Gutmann) koji je na čelu Fašničke vlade koju čini 10 temeljnih ministarstava:

1. *Ministarstvo za borbu protiv komaraca i oporbe* – bori se s komarcima i političkim protivnicima
2. *Ministarstvo tamburica, mixeta, udaraljki i gitara* – brine za glazbeno zdravlje republike, potiče cvjetanje glazbene scene republičkih talenata
3. *Ministarstvo za promet i održavanje veza* – organizira promet Belišća i Valpova izuzev kružnih tokova, savjetuje građane u ljubavnim vezama
4. *Ministarstvo za pitanje gdje si bio '91* – službeni glasnogovornik republike odgovara o lokaciji upitanog na pojedini dan u 1991. godini
5. *Ministarstvo za organizaciju „jada“* – organizira fišijade, čobanijade, grahijade, kobasijade, šetnijade, biciklijade, rakijade, praćkijade, izborijade, missijade, igrijade i ostale jade
6. *Ministarstvo stočne hrane i briketa* – naglašava lokalnu industriju i poljoprivredu
7. *Ministarstvo spekulativnih mistika* – tajna policija
8. *Ministarstvo irskih i njemačkih Slavonaca* – za dijasporu, investiranje, povratak, doznake
9. *Ministarstvo zdravih bolesti* – ministarstvo koje zdravima nalazi bolesti kako bi mogli lakše ostvariti bolovanje
10. *Ministarstvo za neaktiviranje kulturne baštine* – razmišlja kako ne revitalizirati kulturnu baštinu (Statut Karašicke republike)

U međuvremenu je osnovano još ministarstava te ih sada ima ukupno 34:

- Ministarstvo fiša i čobanca
- Ministarstvo za ljubavni jad
- Ministarstvo za izgradnju kružnih tokova
- Ministarstvo za plagiranje
- Ministarstvo cenzure
- Ministarstvo za korupciju, uhljebljivanje i nepotizam
- Ministarstvo krvne i higijenske čistoće
- Ministarstvo za stagnaciju grada
- Ministarstvo obrane od tuče i agresora
- Ministarstvo gladnih gurmana
- Ministarstvo prijevremene mirovine
- Ministarstvo kreativnih nekreativaca
- Ministarstvo amaterskih profića
- Ministarstvo švercanja magle
- Ministarstvo namještenih natječaja i tajnih nabava
- Ministarstvo golih puževa
- Ministarstvo zaštite maćuhica i ptica pjevica
- Ministarstvo neisplaćenih noćnih dnevnica
- Ministarstvo bistrinačkih pašnjaka
- Ministarstvo bez portfelja
- Ministarstvo sjećanja na bolja vremena
- Ministarstvo kriptovalutskog rudarenja i razminiravanja
- Ministarstvo necjeljene djece
- Ministarstvo samostojećih policajaca (Vlada Karašicke republike, dostupno na: <http://karasicka-republika.hr/vlada/>)

4.2. Kulturni događaji u organizaciji Karašičke republike

„Event za sve ljubitelje Belišća i Valpova! Za sve one koji su ljubili i bili ljubljeni u oba grada, za sve one koji su živjeli u dva grada, za sve one koji su se školovali, odlazili na bazen, Dravu, izlaske...“ (Eventi Karašičke republike, dostupno na: <http://karasicka-republika.hr/eventi/>) Ovim riječima predstavljen je prvi događaj u organizaciji Karašičke republike, a uspjeh ovog događaja stvorio je novu istoimenu kulturnu udrugu. Skupina prijatelja odlučila je u vrijeme fašnika napraviti događaj koji će povezati građane Belišća i Valpova. Karašicka je kroz nekoliko dana organizirala razne aktivnosti:

- Maskenbal
- Osvajanje republike povorkom kroz gradove automobilima
- Nogometni turnir pod maskama
- DJ koncerti na ledini između Belišća i Valpova

Događaj je privremeno završio na ledini koja se nalazi točno između dva grada. Privremeno, do idućeg fašničkog slavlja. Sve je započelo s radionicom izrade slamnate skulpture uz pomoć Udruge Slama Land Art iz Osijeka. Skulptura je predstavljala slamnatog pusta. Nakon toga, održana su druženja uz sportske igre, roštilj i nastup lokalnih bendova. Vrhunac ovog događaja bio je zajedničko ritualno spaljivanje slamnatog pusta u čast jedinstva rivalskih gradova. Ovaj događaj organizirali su Oštri Gang Belišće, MNK Mala Mljekara Valpovo, KM Belišće i Udruga Revolution Valpovo.

Slika 13. Spaljivnje fašnika

Izvor: preuzeto s Facebook stranica Karašicka republika, dostupno na: <https://www.facebook.com/republika.karasica/photos/a.1317581035085789/1317583441752215/?type=3&theater> [pristup: 19.09.2019.]

Festival sira i vina prvi je puta održan 2018. godine te je ponovljen ove godine kada je premašio svoja očekivanja. Festival je posvećen malim proizvođačima sira i vina, a organizira ga Karašicka republika u suradnji s Gradom Valpovom i Turističkom zajednicom grada Valpova. Veliku pomoć u organizaciji i tijekom festivala pružili su brojni volonteri. Brojni sirari i vinari iz Baranje i Slavonije predstavljaju svoje delicije na štandovima unutar dvorišta dvorca Norman Prandau u Valpovu. Uz sir i vino, posjetitelji su se mogli poslužiti grožđem, kolačima, vodom i sokom. Tijekom festivala, posjetitelje zabavljaju domaći bandovi koji izvode rock, disco i jazz glazbu na pozornici koja se nalazi na sredini dvorišta. Pozornost privlače i umjetničke instalacije mađarskih umjetnika. Od ulaznog tunela, bočne strane dvorca, kapelica i kula prošarane su šarenim svjetlosnim efektima. Dokaz da festival obiluje kvalitetnim sadržajem upravo je u čašama i bonovima, kojih na kraju nije bilo dovoljno za sve posjetitelje. Naime, ove godine posjetitelja je bilo duplo više, a pažnju je privukao glavni kuhar Hrvatske nogometne reprezentacije i Hotela Osijek, Tomica Đukić. Na interesantan je način sparivao sir i vino te u svojoj radionici naglasio važnost korištenja autohtonih namirnica slavonskog podneblja. (Festival sira i vina, dostupno na: <http://karasicka-republika.hr/novosti/festival-sira-i-vina-postaje-jedan-od-brandova-valpovstine/>)

Slika 14. Festival sira i vina

Izvor: preuzeto s SIB.hr, dostupno na: <https://sib.rtl.hr/galerije/lifestyle/ostalo-lifestyle/2720813/sjajna-atmosfera-na-drugom-valpovackom-festivalu-sira-i-vina/?slika=3632595>
[pristup: 19.09.2019.]

Biciklijada Deer & Bike događaj je čiji je naziv igra riječi koja povezuje baranjsko mjesto Draž, biciklijadu i vjerojatnost da će se tijekom biciklijade dogoditi susret s jelenom. Cilj ove biciklijade promocija je turističkih potencijala baranjske općine. Biciklisti mogu odabrati jednu od dvije rute vožnje, kraću od 29,2 km te dužu od 48 km. Kroz vožnju biciklisti imaju prilike vidjeti baranjske atrakcije poput dunavskih šuma i ritova, Banskog brda i ravnice. Stajališta za odmor pružaju biciklistima kušanje lokalnih proizvoda i upoznavanje lokalne kulturne baštine. Prve godine sudjelovalo je 50 biciklista iz cijele Hrvatske.

Bistrigin je splitska igra smještena na bistrinačkoj plaži na Dravi. Ovaj događaj osmišljen je kao prvenstvo Panonije u piciginu, tijekom i nakon kojega je beach party uz beergastro ponudu i glazbenu podlogu DJ-a. U prvoj godini sudjelovalo je čak 11 ekipa, a događaj je podržalo oko 250 posjetitelja.

Vaterpolo u žitu održava se na bazenu u Belišću. Riječ je o amaterskom turniru u vaterpolu. Prve godine zabilježeno je tristotinjak posjetitelja, a sudjelovalo je 13 ekipa. Istovremeno se održava i amaterski odbojkaški turnir pod nazivom *Odojka na pijesku*.

Katan u Katančiću Udruga organizira s Turističkom zajednicom grada Valpova. Riječ je o događaju koji je primamljiv ljubiteljima društvenih igara, a naziv je dobio prema igri „*Settlers of Catan*“. Događaj je osmišljen kao turnir u igranju spomenute društvene igre te se prikladno održava u Centru kulture Matija Petar Katančić.

Karabajka je događaj koji Udruga Karašicka republika organizira u sklopu Adventa u Valpovu. Održava se na glavnom valpovačkom trgu, a osmišljeno je kao dnevni boravak na otvorenom. Udruga ima svoju kućicu na sajmu te se obuhvaća ponudu od kuhanog vina i kobasice. Osmišljen je kutak *JaknoČoš* u kojemu se darivaju jakne za potrebite. Proglašava se dobitnik nagrade *Karašicki karanfil* za pozitivca godine. U sklopu *Karabajke* održava se i *Snježna Grofmannica* kod valpovačkog dvorca, kada se posjetitelje poziva na zajedničko grudanje, sanjkanje i izradu snježnih skulptura.

Kara-Oke kulturni je događaj organiziran u suradnji s Gradskom kavanom Katančić. Prvi je puta prezentiran na dan kada se provodi i Noć vještica. Osmišljen je tako da posjetitelji pjevaju na karaokama maskirani, a pobjednika u pjevanju i za najbolju masku odabire tročlani žiri.

Uz navedene događaje, organizirani su i manji događaji:

- Donatorska večer za organizaciju koncerata Šajete i Alena Vitasovića
- Putovanje u Suboticu

- Turckara
- Bunjevačke večeri
- Bookara
- Geek party 80-e
- Summer party
- Kviz u šumi
- Dodjela nagrade Karašicki karanfil
- Tečaj plesa *Pleši s nama!*

Udruga je sudjelovala i u raznim manifestacijama u organizaciji gradova Belišće i Valpovo poput fišijade, čobanijade, Forest Art, Beerfest, GreenRoom volleyball kup, Adventu u Valpovu, Festival bundeva te Božićnom malonogometnom turniru.

5. Opis i rezultati empirijskog istraživanja

U ovom poglavlju prikazuje se cilj i svrha istraživanja, navode se i hipoteze rada koje će se potvrditi ili opovrgnuti na temelju podataka prikupljenih odgovora kroz dubinske intervju s predstavnicima kulturnih institucija u Belišću i Valpovu te anketni upitnik proveden sa stanovnicima spomenutih gradova.

5.1. Cilj i svrha istraživanja

Cilj provedenog istraživanja je saznati kakav utjecaj na lokalno stanovništvo imaju kulturni događaji u Belišću i Valpovu, koliko su zadovoljni ponudom i kvalitetom te kakvi su uvjeti za organizaciju takvih događaja. Kulturni događaji iza sebe ostavljaju nove trendove i utječu na brojne promjene u zajednici. Na temelju provedenog istraživanja moći će se prepoznati kulturni potencijali koji Belišće i Valpovo imaju te uvidjeti iskorištavaju li ga ovi gradovi u potpunosti kako bi poboljšali svoj imidž, doprinijeli gospodarstvu, turizmu i kulturnom razvoju zajednice.

5.2. Hipoteze rada

Nakon što su definirani problem i predmet istraživanja, u radu će se dokazivati sljedeće hipoteze:

H1: Kulturni događaji pozitivno se reflektiraju na stanovnike malih gradova.

Pretpostavka ove hipoteze je da kulturni događaji pozitivno utječu na razvoj malih gradova u vidu oživljavanja lokacije i zajednice. Stanovnici imaju priliku bolje upoznati svoju kulturnu baštinu, proširiti svoje vidike te čak i financijski profitirati.

H2: Gradovi Belišće i Valpovo nedovoljno iskorištavaju svoje potencijale putem organiziranja kulturnih događaja.

Industrijski grad Belišće ima puno kraću povijest od srednjovjekovnog grada Valpova. Unatoč značajnim povijesnim razlikama, oba su grada podjednako razvijena. Svaki grad ima specifične karakteristike kojima se može predstaviti kroz razne kulturne projekte i razvijati se.

H3: Udruga Karašicka republika znatno utječe na interes mladih za kulturu te njihovo aktivno sudjelovanje u kulturnim događajima.

Problem većine kulturnih udruga i institucija danas je kako zainteresirati i uključiti mlade u kulturne aktivnosti. Aktivnim sudjelovanjem na i u organizaciji kulturnim događajima razvija se osjećaj tolerancije, korisnosti, ponosa i pripadnosti zajednici. Pretpostavka ove hipoteze je

da je Udruga Karašicka republika privukla veći broj mladih po pitanju kulturnih događaja u vidu posjećenosti i volontiranja na istim.

Navedene tri hipoteze će se na kraju empirijskog istraživanja prihvatiti ili odbaciti te će se dovesti zaključak. Hipoteze će se proučiti kroz prikupljene primarne podatke dobivene kroz anketni upitnik i dubinske intervju te sekundarne podatke dobivene iz izvora prikupljenih kroz literaturu korištenu u radu.

5.3. Metode i uzorak istraživanja

Diplomski rad Utjecaj kulturnih događaja na male gradove podijeljen je na teorijski i istraživački dio.

Prilikom pisanja rada korištene su sljedeće znanstvene metode:

- Induktivna metoda
- Deduktivna metoda
- Metoda deskripcije
- Metoda komparacije
- Metoda apstrakcije
- Metoda dubinskog intervjuja
- Metoda anketnog upitnika

Istraživanje je provedeno putem online anketnog upitnika i intervjuja. Kroz tjedan dana kroz anketni upitnik ispitana je 131 osoba. Postavljeno je 18 pitanja te je istražen jednostavni slučajni uzorak. Dubinski intervjui provedeni su s predstavnicima kulturnih institucija i udruga na području Belišća i Valpova, koji su ujedno i organizatori kulturnih događaja na tom području.

5.4. Dubinski intervju s organizatorima

U svrhu istraživanja kakav utjecaj kulturni događaji ostavljaju na Belišće i Valpovo, odrađeno je nekoliko intervjua s predstavnicima značajnijih kulturnih institucija s područja tih gradova.

Mihael Sučić rođen je 1992. godine, a od najranije mladosti pokazuje interese vezane uz povijest i muzejsku djelatnost. Diplomirao je na filozofskom fakultetu u Zagrebu na Odjelu povijesti, rani novi vijek. Na samom početku studiranja započeo je svoje volontersko iskustvo s radom u muzeju. Trenutno je zaposlen u Muzeju Belišće kao v.d. ravnatelj i kustos, a iako tu funkciju obnaša tek dva mjeseca, iza sebe već ima nekoliko uspješno savladanih izazova i planova za buduće projekte u Muzeju. Za sada je zadovoljan poslovanjem Muzeja Belišće, ali smatra kako uvijek ima prostora za poboljšanje. Kaže da Muzej ima dobru suradnju s drugim lokalnim kulturnim institucijama, a posebice ističe suradnju s Gradskom knjižnicom i čitaonicom Belišće, Turističkom zajednicom grada Belišća te samim Gradom. Trenutno je uz njega zaposlen još samo muzejski tehničar, no uključeni su i volonteri koji najčešće obavljaju jednokratne poslove vezane uz razne događaje i izložbe.

Muzej obuhvaća dvije zgrade u kojima se nalazi dva stalna postava: kronološki, od prapovijesti do druge polovice 20. stoljeća te tematski koji obuhvaća tzv. Gutmannovu sobu, prostoriju za kulturu i obrt, prostoriju za udruge, prostoriju za sport s naznakom na kajakaša Matiju Ljubeka te muzejsku biblioteku. Aktivnosti koje je Muzej do sada provodio bile su organizacija raznih izložbi te manifestacija Noć muzeja. Sučić u planu ima uvesti provođenje raznih predavanja, tribina, radionice za djecu i mlade te intervjue s raznim osobama koji imaju određena znanja o povijesnim crticama i kulturnim navikama ljudi s područja Belišća. Za intervjue se planira posebna prostorija u Muzeju te će se oni objavljivati i na YouTube stranici. Uočio je da se polako počinju mijenjati navike stanovništva te kako mlađa populacija iskazuje veći interes prema Muzeju, posebice kako se Muzej češće počeo oglašavati putem društvenih mreža. Posjećenost je veća, a najviše je izražena kod obitelji s djecom. Sučić smatra kako Muzej ne predstavlja samo zgradu u kojoj su izloženi eksponati, već da on obuhvaća cijeli grad Belišće. Jednako mu je važna i močvara Jugovača kao i neki izložbeni primjerak. Planira češće suradnje s udrugama i pojedincima kako bi muzejsku djelatnost i baštinu približili lokalnoj zajednici, s posebnim naglaskom na mlade.

Vlasta Putar (1981.) ravnateljica je Gradske knjižnice i čitaonice Belišće. Diplomirala je Knjižničarstvo i hrvatski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Osijeku. Iza sebe ima 14 godina radnog i volonterskog staža u knjižnici. Uz ravnateljsku funkciju, obavlja i sve ostale poslove knjižničara. Knjižnica obuhvaća dislocirani depo, studijsku čitaonicu, čitaonicu za tisak, računalni i dječji kutak. Knjižničarke surađuju sa svim lokalnim kulturnim institucijama i udrugama, posebice ističu Bel Art, foto klub Belišće Valpovo, Zajednica tehničke kulture Valpovo, Centar za kulturu Sigmund Romberg, Udrugu Zvono te Muzej Belišće. Trenutno s njom rade još dvije knjižničarke, Dijana i Jasna. Iako su različite dobi i karaktera, lijepo se slažu i međusobno nadopunjuju.

Nažalost, primjećuje slabi pad posjetitelja. Kao glavni razlog tome navodi velik broj iseljavanja stanovnika s područja Belišća, ali i način na koji ljudi danas odgajaju svoju djecu. Sve više roditelja, a i učitelja, fokusirano je na novu tehnologiju. Pitanje je koliko bi djece čitalo knjige da nema lektire u školama. Sve više knjiga kompletno se može pročitati online putem e-knjižnice, slabi potreba i interes za tiskanim oblikom. Unatoč smanjenom broju posjetitelja i članova, belišćanska knjižnica uvijek planira nova događanja i aktivnosti, a očekuju i skoro proširenje knjižnice. Često dobivaju pozitivan feedback, posebice vezan za radionice. Dogodilo se to da žene koje bi se prvi puta susrele s nekom tehnikom na radionici, toliko usavrše tu tehniku da na tome i zarađuju. Odradile su i nekoliko međunarodnih dječjih radionica. Posebice se ističe suradnju sa školarcima iz mađarskog mjesta Salanta. Ugostili su školarce i njihovu učiteljicu te organizirali druženje s djecom iz osnovne škole iz Belišća. Djeca su se odlično zabavila, recitirala pjesmice i jedni druge učili strane jezike. Posjet je uzvraćen nekoliko puta, a djeca su osim što su nešto novo naučila, su putovala i stekla nova prijateljstva. Na književnim susretima ponekad neki književnici toliko impresioniraju djecu, ostave na njih toliko pozitivan dojam da djeca poslije dolaze u knjižnicu i donose svoje tekstove, pjesmice i knjige. Trude se i humanitarno djelovati, potaknuti pojedince da se uključe u razne akcije. Nakon strašnih poplava u Gunji, knjižničarke su organizirale sakupljanje kreativnog materijala, tanjura i čaša. Napunili su kombi i odvezli u Gunju. Stanovnici su ih jako lijepo dočekali i u teškim trenutcima, dobro im je došao ovaj materijal za razbibrigu.

Putar je prezadovoljna radom belišćanske knjižnice, pružaju puno sadržaja, organiziraju razna događanja i aktivnosti. Vjeruje da uvijek može bolje, ali za to bi im trebalo i više zaposlenika.

Eduard Lacković (1984.) diplomirao je kulturalni menadžment na Odjelu za kulturologiju u Osijeku. Posljednje četiri godine radi kao voditelj dvaju kulturnih institucija u Valpovu: Turistička zajednica grada Valpova te Ustanova za kulturne djelatnosti „Ante Evetović Miroljub“ Valpovo. Uz njega je u Turističkoj zajednici zaposlen još jedan administrativni službenik, a obavljaju razne poslove vezane uz promoviranje turističke zajednice, oglašavanja, informativnih poslova koji su vezani uz turističku ponudu, pripremaju, planiraju, koordiniraju, organiziraju i provode brojna kulturna, zabavna, sportska, umjetnička i druga događanja kako bi doprinijeli obogaćivanju turističke ponude. Suraduju i s medijima i drugim ustanovama, udrugama i subjektima. Lacković u Ustanovi za kulturne djelatnosti „Ante Evetović Miroljub“ Valpovo radi kao tajnik Smotre amatersko kulturnog stvaralaštva Ljeto valpovačko. Suraduje s brojnim KUD-ovima te priprema, planira, koordinira, organizira i implementira kulturne manifestacije u Valpovu. Ustanova obilježava razne državne, nacionalne i vjerske obljetnice te provodi aktivnosti vezane uz knjižničku i muzejsku djelatnost, odnose s javnošću i medijima.

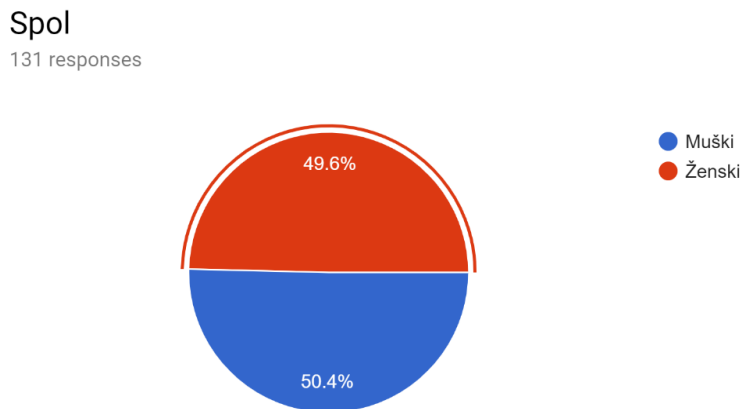
Lacković (2019) govori kako konstantno ulaganje i trud uloženi u rad dvaju navedenih institucija uvelike obogaćuju kulturnu i turističku ponudu grada Valpova. Uočava porast broja posjetitelja na događajima i broja turista iz godine u godinu. Svaki turist i posjetitelj može pronaći događaj ili aktivnost u gradu Valpovu. Pokazatelj kvalitete kulturnih događaja očituje u njihovoj posjećenosti, ali smatra kako prekid tog kontinuiteta zalaganja donosi progresiju te iz tog razloga nikada nije zadovoljan pokazateljima uspješnosti i uvijek teži većemu. Više je pak zadovoljan suradnjom s lokalnim kulturnim institucijama, posebice s gradskom upravom. Ovisno o potrebama i složenosti događaja, ponekad uključuju pomoć volontera i honorarnih zaposlenika. U planu je preseliti Ured Turističke zajednice u adekvatniji prostor kako bi se povećala i ubrzala poslovna učinkovitost institucije, a i konstantno rade na novim kulturnim aktivnostima i sadržajima. Ustanova za kulturne djelatnosti „Ante Evetović Miroljub“ Valpovo dobila je posebno priznanje za iznimna postignuća u kulturi 2019. godine. Nagrada je to za iznimna postignuća u proučavanju, očuvanju i promicanju kulturne baštine. Utjecaj spomenutih kulturnih institucija vidljiv je kroz pokazatelje posjećenosti, nagrade te veće zastupljenosti u medijima.

Sandra Miljački Andrić (1982.) diplomirala je knjižničarstvo, hrvatski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Osijeku. Voditeljica je Gradske knjižnice i čitaonice Valpovo, a knjižničarstvom se intenzivno bavi od 2006. godine kada je počela volontirati u knjižnici. Uz nju u Knjižnici je zaposlena još jedna osoba na četiri sata kao manipulant u knjižnici.

Miljački Andrić iznimno je ponosna na uspjeh svoje Knjižnice te je posebno zadovoljna činjenicom da ne zaostaju ni u čemu te da unatoč tome što nema dovoljno stručnog osoblja u Knjižnici svi mogu pronaći svoje mjesto. „*Ruralne knjižnice posjeduju određenu draž i toplinu, lijepu riječ i osmijeh što ponekad izostaje u nekim većim središtima, jer, ipak, mi radimo s ljudima svih dobnih skupina.*“ (Miljački, 2019) U sklopu Knjižnice nalazi se Ustanova za kulturne djelatnosti Ante Evetović Mirosljub, a Knjižnica dobro surađuje sa svim kulturnim institucijama na području Valpova, dok se posebno ističu Zajednica za tehničku kulturu Valpovo - Belišće te niži razredi valpovačke osnovne škole. Voljela bi veći broj stručnog osoblja jer neke ideje, planove i projekte ne mogu ostvariti sami. Organiziraju izložbe, radionice, predstavljanje knjiga i književne susrete, razna predavanja i slične događaje. „*Pojedina događanja, bez obzira na vrijeme događanja, vremenske prilike, dan u tjednu, jednostavno privuku veliki broj posjetitelja, dok pojedine teme, za koje mislim da će biti posjećene, ne budu. Nekakav obrazac je da ljudi uglavnom vole “narodske” teme, njima bliske; predavanje svog susjeda ili prijatelja, promociju knjige svog mještana ili program u koji su uključena djeca.*“ (Miljački, 2019) Nažalost, primjećuje slabi pad broja posjetitelja, a kao razlog tome navodi društvene prilike. Starija populacija polako nestaje, dok su mlađi orijentirani prema drugačijim sadržajima. Vječno je pitanje kako privući djecu i mlade u knjižnicu i usaditi im naviku dolaženja na kulturna događanja. Voditeljica planira otvoriti Multimedijalni odjel koji je konceptiran poput dnevne čitaonice u kojoj se mogu gledati filmovi, slušati glazba i slični sadržaji. Budući da je rad knjižnice u maloj sredini mikropozicioniran, malim promjenama utječu na zajednicu. Potiču djecu i mlade na dolazak u knjižnicu i kulturne događaje te pomažu u stvaranju kulturnog građanina i građanina kulture.

5.5. Rezultati anketnog istraživanja

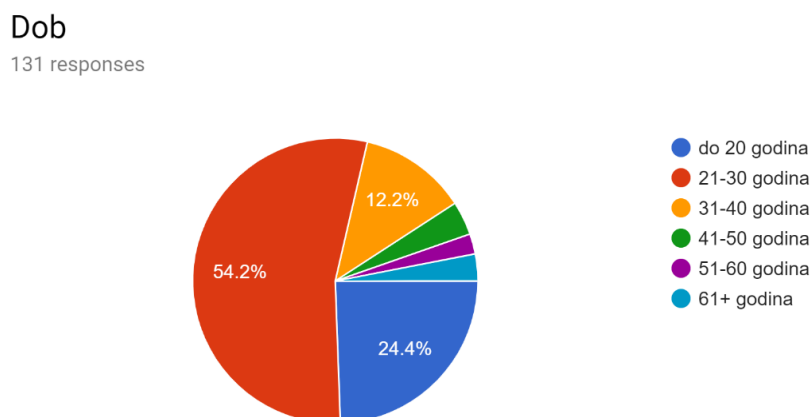
U svrhu ovog diplomskog rada, proveden je upitnik putem anonimnog online obrasca. Anketno istraživanje ciljano je bilo ponuđeno stanovnicima Belišća, Valpova, njihovih prigradskih naselja i okolice. Anketni upitnik sadržavao je 18 pitanja, a ukupno ga je ispunila 131 osoba, od kojih je 66 bilo muškaraca i 65 žena. Ovaj omjer približan je omjeru 50:50 te je ispoštovana rodna jednakost ispitanika.

Grafikon 1. Spol ispitanika

Izvor: izrada autora

Najveći broj ispitanih bilo je mlađe populacije, čak 54% pripadalo je skupini od 21 do 30 godina, a najmanje ispitanih, njih troje, pripadalo je skupini 51-60 godina.

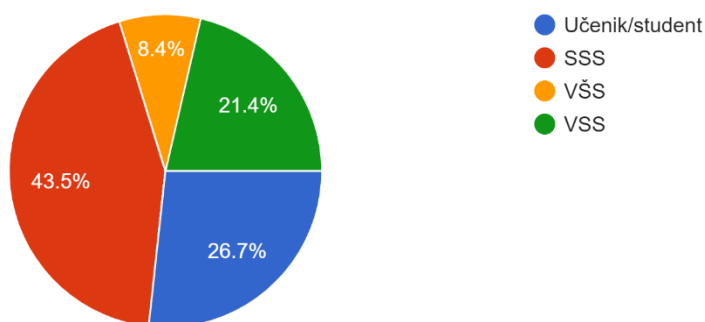
Grafikon 2. Dob ispitanika

Izvor: izrada autora

Najveći broj ispitanih ima završenu srednju stručnu spremu, zatim slijede studenti i učenici, a najmanji broj ispitanih ima višu stručnu spremu.

Koji je vaš stupanj obrazovanja?

131 responses

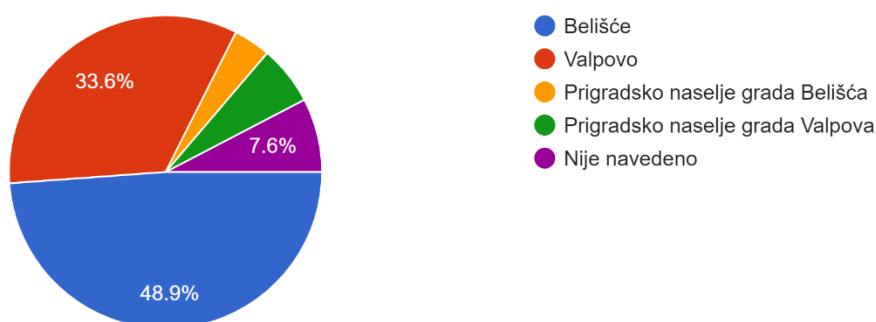
Grafikon 3. Stupanj obrazovanja ispitanika

Izvor: izrada autora

Najveći broj ispitanika stanovnici su grada Belišća, zatim stanovnici grada Valpova. Najmanje ispitanih dolazi iz prigradskih naselja grada Belišća.

Mjesto prebivališta

131 responses

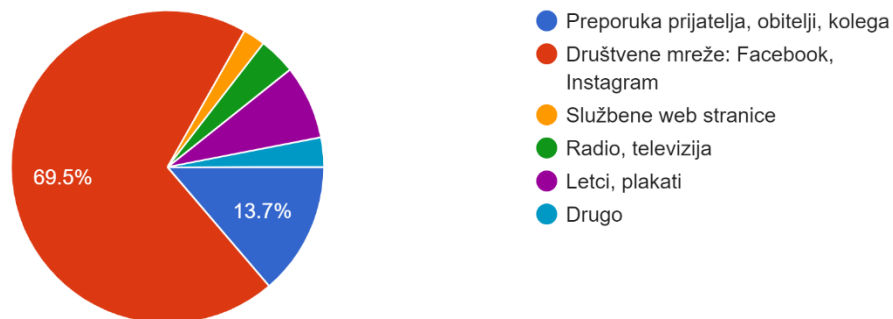
Grafikon 4. Mjesto prebivališta ispitanika

Izvor: izrada autora

Ispitanici se o kulturnim događanjima u Belišću i Valpovu najčešće informiraju putem društvenih mreža i na preporuku prijatelja, obitelji i kolega, a najmanje putem službenih internetskih stranica institucija i udruga koje organiziraju događaje. Prilikom istraživanja uočeno je da veći broj kulturnih institucija i udruga u Belišću i Valpovu ne održavaju redovito svoje službene internetske stranice. Neke od važnijih institucija uopće nemaju službenu internetsku stranicu. Po pitanju društvenih mreža, češće su objave na službenim Facebook profilima.

Na koji način se informirate o kulturnim događajima u Belišću i Valpovu?

131 responses

Grafikon 5. Način informiranja ispitanika o kulturnim događajima u Belišću i Valpovu

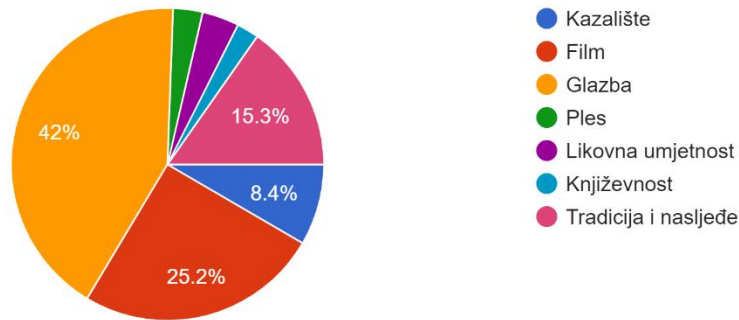
Izvor: izrada autora

Glazba, film, tradicija i nasljeđe vrste su kulture koja najviše zanima ispitanike, dok su najmanje zainteresirani za književnost. Na području Belišća i Valpova redovito se održavaju događaji vezani uz glazbu te tradiciju i nasljeđe. Filmskih festivala i javnih projekcija nema, ali se projekcije održavaju u kinu *Korner* u Valpovu. Kino se obnovilo i otvorilo nakon dugog niza godina bez kina u Valpovštini. Radno vrijeme kina je sezonsko te ono ne radi tijekom ljetnih mjeseci. Projekcije se održavaju petkom, subotom i nedjeljom. Nekoliko puta nije bilo dovoljno zainteresiranih gledatelja te su se projekcije morale otkazati. Kino na otvorenom svaki je puta privuklo velik broj ljudi. Organizirano je nekoliko puta tijekom ljetnih mjeseci na lokacijama: dvorište dvorca Norman Prandau, bazen Belišće te krov Centra Kulture „*Matija Petar Katančić*“.

Koja vrsta kulture vas najviše zanima?

131 responses

Grafikon 6. Kulturni interesi ispitanika

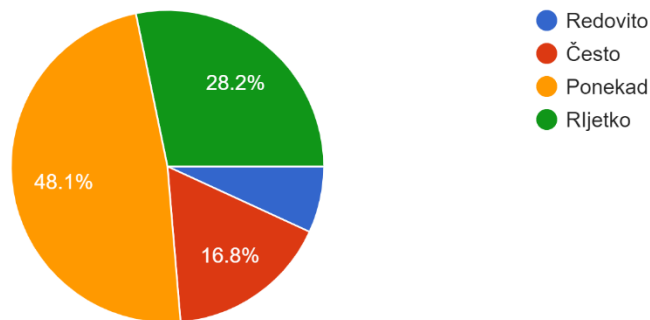
Izvor: izrada autora

Ispitanici su u anketnom upitniku trebali navesti neke od najznačajnijih kulturnih simbola Belišća i Valpova. Njihove najčešće asocijacije na ova dva grada bile su *valpovački dvorac Normann-Prandau i pripadajući park* te *Gutmannova palača* u Belišću. Od osoba su navedeni *Matija Petar Katančić, Sigmund Romberg, Matija Ljubek, Livio Berak, Petar Štrok, Želimir Sušić, Viktor Gutmann*. Od građevina osim već spomenutog dvorca i paleja, spomenuti su još i *valpovačka srednjovjekovna kula, crkva Bezgrešnog začeca blažene djevice Marije, Dom kulture*, odnosno sadašnji *Centar za kulturu Sigmund Romberg*, kafići u centru Valpova *Best* i *Bonvivan*, *zgrada policije, belišćanski vodotoranj, kino Korner, belišćanski kružni tokovi, Muzej Belišće, kazalište, Pekmez ulica*, nekadašnji *hotel Fortuna*. Spomenici kulture fontana, *bista Matije Petra Katančića* u valpovačkom parku, *vlak i lokomotiva*. Neki od ispitanika naveli su sljedeće kulturne institucije kao simbole Valpovštine: *Muzej Belišće, Centar za kulturu Sigmund Romberg, Kulturni centar Matija Petar Katančić Valpovo, Muzej Valpovštine, HKUD Valpovo*. Kulturni događaji koji su spomenuti su *Ljeto valpovačko, Belišćanska zlatna jesen*.

Kulturne događaje u Belišću ispitanici posjećuju ponekad i rijetko, što je jedan od konkretnijih općenitih problema stanovnika ovog područja. Brojni komentari u anketi odnosili su se na ovaj problem, od kojih je izdvojen: „*Ljudi kod nas vječito kukaju kako se ništa ne događa, a onda kad se napokon nešto dogodi, ne dođu ili gledaju sa svog balkona.*“

Koliko često posjećujete kulturne događaje u Belišću i Valpovu?

131 responses

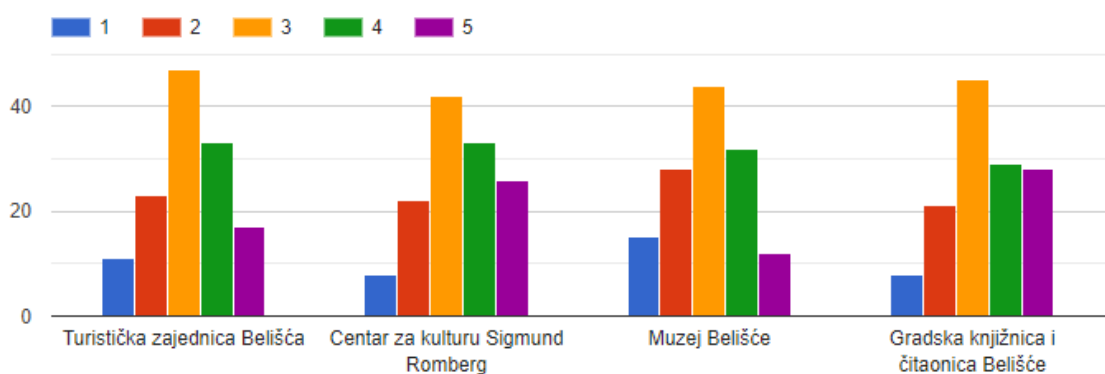

Grafikon 7. Posjećenost ispitanika na kulturnim događajima u Belišću i Valpovu

Izvor: izrada autora

Ispitanici su bili zamoljeni navesti neke od za njih najatraktivnijih kulturnih događaja na području Belišća i Valpova. Na prvom mjestu uvjerljivo se našlo *Ljeto valpovačko* koje je bilo napisano čak 27 puta. Slijede *Rombergove glazbene večeri*, *Festival sira i vina*, *Igre na vodi*. Nekoliko puta bili su spomenuti i *Greenroom festival*, *Vedrofon*, *Vaterpolo u žitu*, *Bistrigin*, čobanijade, fišijade, gostovanja HNK i drugih kazališta te predstave Amaterskog kazališta Belišće, *Memorijal Dragutina Merca Nunoša i Ivana Nikolnikova*, *Maestro hvala za sve – neka glazba teče dalje*, *Belišćanska zlatna jesen*, *Forest Art*, *Bundevijada*, koncert M.I.R.-a te *Reunited festival*. Nekoliko osoba navelo je kako na ovom području nema atraktivnih kulturnih događaja.

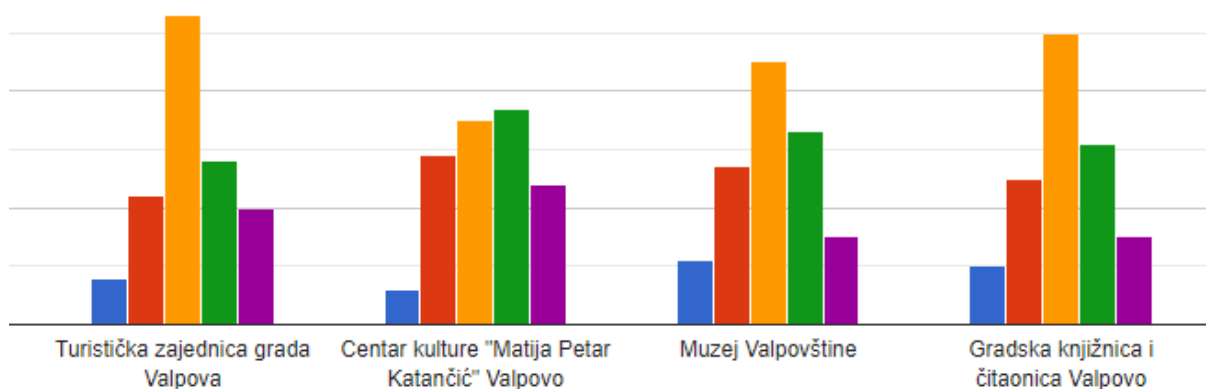
Ispitanicima je bio ponuđen popis kulturnih udruga i institucija s područja Belišća i Valpova te su svoje zadovoljstvo njihovim radom trebali ocijeniti ocjenama od 1 do 5. *Turistička zajednica Belišća* najviše je puta bila ocijenjena ocjenom 3 većem zadovoljstvu ispitanika. *Centar za kulturu Sigmund Romberg*, najviše je puta ocijenjen srednjom ocjenom 3 i naginje jako zadovoljnim korisnicima. Tek osam ispitanika nezadovoljno je radom ove institucije. *Muzej Belišće* najveći broj ispitanika ocijenilo je brojkom 3, niti su zadovoljni, niti su nezadovoljni, dok je podjednaki broj ispitanika nezadovoljno i zadovoljno radom. *Gradska knjižnica i čitaonica Belišće* ostvarila najviše srednjih ocjena te naginje prema jako zadovoljnim korisnicima.

Grafikon 8. Zadovoljstvo radom navedenih kulturnih institucija 1

Izvor: izrada autora

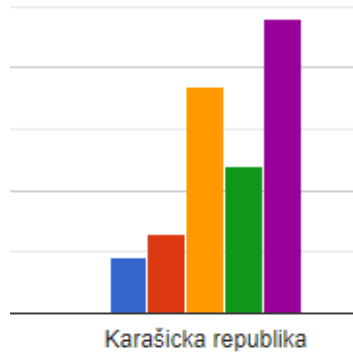
Turistička zajednica grada Valpova ostvarila je srednju ocjenu 3, preko 50% ispitanika nema određeno mišljenje o ovoj instituciji te to ukazuje da su potrebne promjene. *Centar kulture „Matija Petar Katančić“ Valpovo* ostvario je srednju ocjenu 4, međutim svega dvije osobe manje ocijenilo je njegov rad s 3, a 35 ispitanika nije zadovoljno radom ove institucije. *Muzej Valpovštine* ostvario je srednju ocjenu 3 te rad ove institucije naginje prema većem zadovoljstvu ispitanih. *Gradska knjižnica i čitaonica Valpovo* ostvarila je srednju ocjenu 3. Ispitanici njenim radom niti su zadovoljni niti nezadovoljni.

Grafikon 9. Zadovoljstvo radom navedenih kulturnih institucija 2

Izvor: Izrada autora

Karašička republika jedina je od ponuđenih institucija najviše puta bila ocijenjena ocjenom 5 te je s njenim radom jako zadovoljno čak 48 ispitanika, što je veliki uspjeh za udrugu koja postoji tek dvije godine.

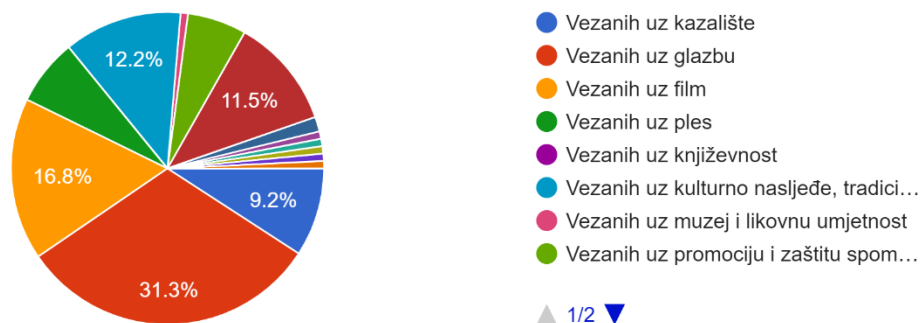
Grafikon 10. Zadovoljstvo radom navedenih kulturnih institucija 3

Izvor: Izrada autora

Ispitanici smatraju da bi u Belišću i Valpovu trebalo biti više događaja vezanih uz glazbu, film i kulturno nasljeđe, tradiciju i povijest, a najmanje uz muzej i likovnu umjetnost. Nekoliko ispitanika je predložilo organiziranje događaja vezanih uz automobile, poput izložbi oldtimer automobila.

Kakvih kulturnih događaja bi više trebalo biti u Belišću i Valpovu?

131 responses

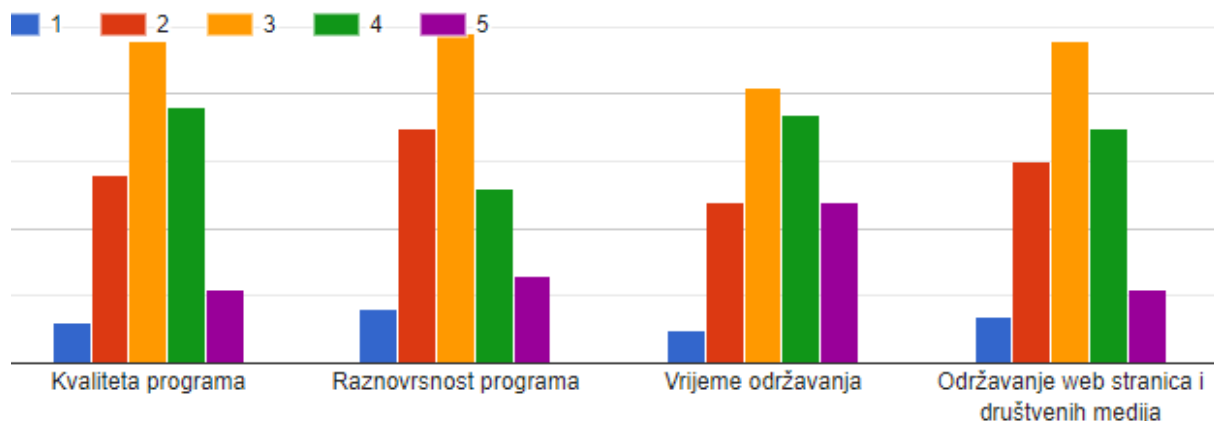

Grafikon 11. Kulturni događaji koje ispitanici više priŹeljkuju u Belišću i Valpovu

Izvor: Izrada autora

Ispitanicima su bile ponuđene sljedeće stavke: kvaliteta programa, raznovrsnost programa, vrijeme održavanja, održavanje internet stranica i društvenih medija, informiranost o događajima i novostima, spremnost na sudjelovanje, volontiranje i pomoć u organizaciji, odaziv na posjećenost događaja te čistoća tijekom i nakon događaja. Na Likertovoj skali ocijenili su ove stavke kod kulturnih događaja na području Belišća i Valpova. Kvaliteta i raznovrsnost programa ostvarile su srednju ocjenu. Vrijeme održavanja kulturnih događaja odgovara većini

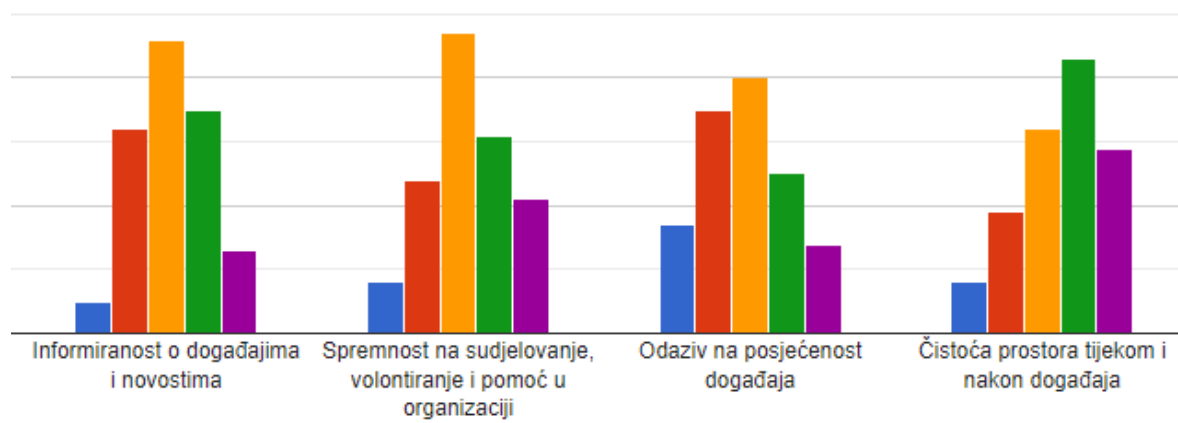
ispitanika. Održavanje internet stranica i društvenih stranica te informiranost o događajima i novostima ostvarili su većinom srednje i niže ocjene te su to stavke na koje bi se svakako trebalo više ulagati.

Grafikon 12. Zadovoljstvo ponuđenim stavkama u organiziranju kulturnih događaja u Bелиšću i Valpovu 1

Izvor: Izrada autora

Ispitanici su najčešće spremni sudjelovati, volontirati i pomoći u organiziranju kulturnih događaja. Većina ispitanika nezadovoljna je odazivom na posjećenost događaja, dok su čistoća prostora tijekom i nakon događaja bili najbolje ocijenjeni. Većina ispitanika nije upućena kojih sve kulturnih institucija i udruga ima u njihovom području. Prilikom istraživanja, uočeno je da na internetu nigdje ni nema službenog popisa kulturnih udruga i institucija u Bелиšću i Valpovu. Dostupnost tog popisa zasigurno bi više utjecala na informiranost građana o njihovim interesima te vjerojatnosti da bi se više angažirali oko posjećenosti pa čak i članstva tih mjesta.

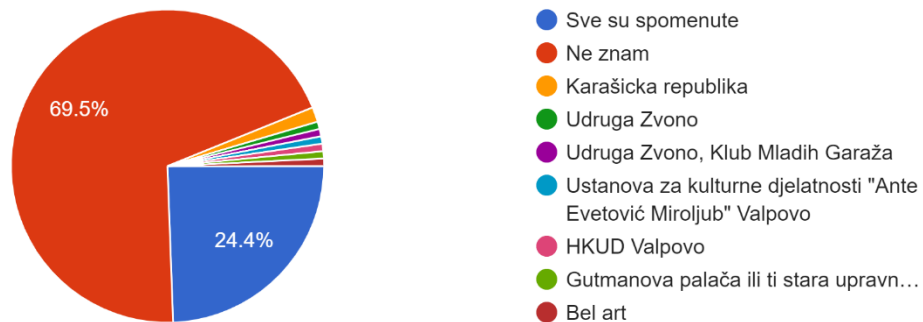
Grafikon 13 Zadovoljstvo ponuđenim stavkama u organiziranju kulturnih događaja u Bелиšću i Valpovu 2

Izvor: Izrada autora

Ispitanici su trebali navesti lokalne kulturne ustanove i udruge.

Postoji li ustanova ili udruga vezana uz kulturu koja nije spomenuta u anketi, a smatrate da ju je potrebno istaknuti? ...liko smatrate da postoji, navedite koja

131 responses

Grafikon 14 Ustanove i udruge vezane uz kulturu

Izvor: izrada autora

Dvije su osobe navele Karašičku republiku koja je već bila spomenuta tijekom anketnog ispitivanja, a nekolicina je spomenula Udrugu Zvono, Klub Mladih Garaža, Ustanovu za kulturne djelatnosti „Ante Evetović Miroљjub“, HKUD Valpovo te Bel art. *Udruga Zvono* udruga je iz Belišća koja se bavi radom s djecom i mladima s poteškoćama u razvoju. Uključuju ih u obrazovni proces, roditeljima pružaju podršku i pomažu u razvijanju socijalnih i praktičnih vještina svojih članova kako bi se oni aktivno uključili u život zajednice. Organiziraju manifestacije: Festival alternativnih oblika rehabilitacije „*Zvoni zvono*“, "*Festival bundeva*" i "*Forest art festival*".

Klub Mladih Garaža djeluje u sklopu udruge Zvono. Predstavljaju se kao klub mladih koji se okupljaju bez prisutnosti starijih te slobodno razvijaju kreativne ideje i inicijative. Organiziraju razne radionice, tribine, parlaonice, istraživanja te uređuju prostore za umjetničko – kreativne radionice.

Ustanova za kulturne djelatnosti „Ante Evetović Miroљjub“ Valpovo obuhvaća Muzej Valpovštine i Centar kulture „Matija Petar Katančić“ Valpovo te organizira manifestaciju Ljeto valpovačko.

HKUD „Valpovo 1905“ kulturno su umjetničko društvo iz Valpova koje ima stoljetnu tradiciju. Obuhvaćaju stariju i dječju folklornu sekciju, tamburaški orkestar te žensku i mušku vokalnu skupinu.

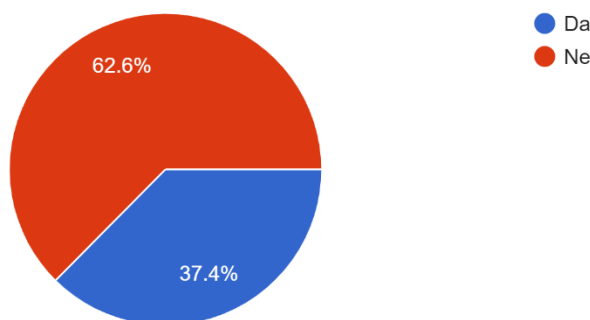
Bel art likovna je udruga iz Belišća koja provodi razna kreativna predavanja, radionice i izložbe. Posebne programe imaju za vrtićku i osnovnoškolsku djecu.

Ispitanicima je bio ponuđen popis nekih od popularnijih kulturnih događaja s područja Belišća i Valpova te su svoje zadovoljstvo tim događajima ocijenili ocjenama od 1 do 5. *Rombergove glazbene večeri* većinom su ocijenjene brojkom 3 i 4. Zaključak je da bi se trebale uvesti nekakve promjene kako bi povećale zadovoljstvo posjetitelja. *Memorijal Dragutina Merca – Nunoša i Ivana Nikolnikova* većina ispitanika ocijenila je brojkom 3. *Tambura GRB fest* i *Vedrofon* noviji su događaji te većina ispitanika nije dovoljno upoznata s njima pa su ih iz tih razloga ocijenili srednjom ocjenom 3. *Maestro, hvala za sve – neka glazba dalje teče, Festival Bundeva, Belišćanska zlatna jesen, Advent u Belišću, Pekmezijada* ocijenjeni su brojkom 3 te su u komentarima izražene potrebe za moderniziranjem i uvođenjem novina u te događaje. *Pokladno jahanje* većina ispitanika je ocijenila dobrim i vrlo dobrim, a neki od ispitanika smatraju kako je Belišće mlad i industrijski grad koji nema takvu povijest te da nije potrebna takva vrsta etno događaja. *Igre na vodi, Ljeto valpovačko, Greenroom festival, Valpovo craft beer festival, Festival sira i vina, Karašicka, Bistrigin, Vaterpolo u žitu i Reunited festival* događaji su kojima su ispitanici vrlo zadovoljni te je većina ispitanika njih ocijenila s 5.

Većina ispitanika, njih 62,6% smatra da grad Belišće ne iskorištava sve potencijale vezane za kulturu.

Smatrate li da grad Belišće iskorištava sve potencijale vezane uz kulturu?

131 responses

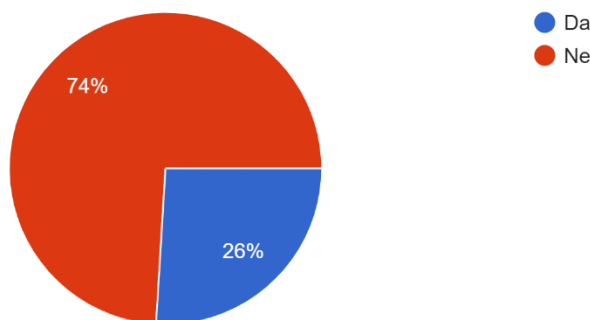
Grafikon 15 Iskorištenost kulturnih potencijala u Belišću

Izvor: Izrada autora

Još veći broj ispitanika, njih 74% isto smatra i za grad Valpovo te možemo zaključiti da su ispitanici zadovoljniji kulturnom ponudom grada Belišća od kulturne ponude grada Valpova.

Smatrate li da grad Valpovo iskorištava sve potencijale vezane uz kulturu?

131 responses

Grafikon 16 Iskorištenost kulturnih potencijala u Valpovu

Izvor: Izrada autora

Posljednja dva pitanja odnosila su se na nedostatke i prednosti kulturnih događaja u Belišću i Valpovu. Najveći broj komentara odnosio se na slabu posjećenost, slabu raznovrsnost programa i konkretnu organizaciju događaja. Smatraju da nedostaje organizator koji će više gledati interese građana i u skladu s time organizirati događaje te da osim *Karašičke republike*, nema institucije koja zna kako privući mlađu populaciju. Neki su zamjerali i nedostatak financija za

organizaciju određenih događaja. Ispitanici smatraju da kulturni događaji u Belišću i Valpovu nisu dovoljno promovirani te da se nerijetko dogodi da za događaj saznaju tek nakon što je on prošao. Zamjeraju organizaciju i rad kulturnih institucija. Upečatljiv je komentar jednog ispitanika koji je ukratko povezo veći broj komentara: „*Nedostatak je taj što ustanove i turističke zajednice ova 2 grada ne surađuju, pa se zna dogoditi da se neka super 2 događaja preklapaju. Prije 5,6 godina nije bilo puno događaja, samo standardne fišijade i čobanijade. Sad ima zbilja super raznovrsnih događanja, šteta je kad se preklapaju.*“ Više ljudi kao nedostatak je navelo nedovoljno događaja vezanih uz kazališnu umjetnost te priželjkuju veći broj predstava i gostovanja poznatijih kazališta. Neki smatraju da bi se češće trebali održavati kulturni događaji, a drugi pak da ih sada ima puno više, ali da je opala kvaliteta. Treći pak smatraju da je jedan dio godine, pretrpan događajima, a u nekim mjesecima ne događa se ništa značajno. Veći broj je izdvojio i kultnu manifestaciju *Ljeto valpovačko* kao primjer kulturnog događaja koji iz godine u godinu pruža identičan program bez inovacija. Mlađi ispitanici nezadovoljni su ponudom mjesta za noćni izlazak i priželjkuju veći broj kafića i noćnih klubova u kojima bi se održavali nastupi popularnih, ali i lokalnih izvođača.

Kao prednosti kulturnih događaja u Belišću i Valpovu ispitanici su naveli kako oba grada imaju veliki broj odličnih lokacija na kojima se mogu izvoditi kulturni događaji. Također, ponosni su na povijest svojih gradova i vjeruju da se putem kulturnih događaja kulturno osvješćuju, omogućuje se očuvanje tradicije te se mladi upoznaju s tradicijom i kulturom svoga kraja. Neki cijene što je slaba posjećenost pa nema gužvi te se lakše mogu opustiti i uživati. Cijene trud i entuzijazam volontera koji su redovito uključeni u organizaciju. Smatraju kako oba grada imaju mnogo obrazovanih ljudi koji bi mogli bolje organizirati i predstaviti kulturni život gradova. Sviđa im se gastronomska ponuda te uljepšani parkovi, kružni tokovi i gradovi općenito. Pohvaljuju belišćanskog gradonačelnika Dinka Burića te tvrde da se on posebno trudi pružiti sve što je u njegovoj mogućnosti pri organizaciji kulturnih događaja. Najveću prednost vide u tome što kulturni događaji okupljaju, zbližavaju ljude, pružaju osjećaj pripadnosti starim vrijednostima i domu, pozitivno utječu na društveni život i socijalizaciju. Veseli ih i osjećaju ponos kada drugi hvale njihov grad.

5.6. Rasprava i testiranje hipoteza

Na temelju dobivenih odgovora putem anketnih upitnika i dubinskih intervjua analiziraju se hipoteze te se one dokazuju na sljedeće načine:

H1: Kulturni događaji pozitivno se reflektiraju na stanovnike malih gradova Belišća i Valpova.

Kao što je pretpostavljeno u hipotezi, građani Belišća i Valpova uočavaju prednost kulturnih događaja, posebice su zadovoljni činjenicom što im isti omogućuju okupiti se, družiti i zbližiti. Osim poboljšanih socijalnih navika, putem radionica nerijetko se dogodi da učenik postane učitelj te nakon što usvoji određenu tehniku naučenu na radionici, hobi pretvori u posao i počne na tome zarađivati. Kulturne manifestacije stanovnike upoznaju s vlastitom poviješću i baštinom te su iznimno zadovoljni kakav imidž gradovima one pružaju. Ponosni su na prepoznatljivost svojih gradova. Radne akcije poput „Volim Belišće, ali čisto“ razvijaju ekološku svijest građana što se potvrđuje konstantnim ulaganjima u uređenje gradskih znamenitosti, kružnih tokova, parkova te čistoće tijekom i nakon održavanja kulturnih događaja.

H2: Gradovi Belišće i Valpovo nedovoljno iskorištavaju svoje potencijale putem organiziranja kulturnih događaja.

Rezultati anketnog istraživanja i dubinskih intervjua potvrdili su ovu hipotezu. Naime, oba grada imaju zanimljivu povijest te veći broj interesantnih lokacija na kojima se mogu održavati kulturni događaji. U anketnom upitniku ispitanici su ocjenjivali rad kulturnih institucija i kulturnih događaja na području gradova Belišća i Valpova. Gotovo sve institucije i događaji ocijenjeni su srednjom ocjenom. Ispitanici su u anketnom upitniku odgovorili smatraju li da grad Belišće i grad Valpovo iskorištavaju svoje potencijale vezane uz kulturu. Više od 60% ispitanika smatra kako Belišće ne iskorištava svoje kulturne potencijale, dok za grad Valpovo isto mišljenje ima preko 70% ispitanika. Građani smatraju kako ovi gradovi međusobno ne surađuju dovoljno te se često zna dogoditi da se poklapa vrijeme održavanja događaja u susjednim gradovima. Oba grada trebaju više ulagati u samu organizaciju kulturnih događaja kako bi ih unaprijedili, stvorili ugodnije iskustvo za posjetitelje i same stanovnike. Svi predstavnici kulturnih institucija s ovih područja u dubinskim intervjuima prepoznaju ove probleme te imaju u planu nove aktivnosti, sadržaje i želju za napredovanjem što daje nadu da će se situacija u ovim gradovima okrenuti u njihovu korist.

H3: Udruga Karašicka republika znatno utječe na interes mladih za kulturu te njihovo aktivno sudjelovanje u kulturnim događajima.

Istraživanjem je potvrđena i posljednja hipoteza. Karašicka republika jedina je kulturna institucija u Belišću i Valpovu koja je kroz anketni upitnik bila najčešće spomenuta te u gotovo svim aspektima odlično ocijenjena u anketi od strane ispitanika. Smatraju kako ova Udruga na najbolji mogući način kroz inovativne pristupe privlači mlađu populaciju. Većina ispitanika mlađe je životne dobi te su u anketi pisali kako su spremni volontirati i sudjelovati u organiziranju kulturnih događaja. Neminovno je kako je Karašicka republika kao udruga stara svega dvije godine, postigla veliki uspjeh i izazvala veliki interes kod mladih te utječe na povećanje raznolikosti i kvalitete kulturnih događaja na području Belišća i Valpova. Udruga privlači i posjetitelje iz drugih gradova i inozemstva te pozitivno utječe i na turistički razvoj ovog područja.

6. Zaključak

Problemi s kojima se mali gradovi susreću pri organiziranju kulturnih događaja prvenstveno su vezani uz nedostatak financija, nedostatak komunikacije, ali i nedostatak znanja. Rješenje pitanja financija može se pronaći u EU projektima i angažiranju stručnih osoba ili agencija za organiziranje kulturnih događaja. EU projekti nude mogućnosti financiranja raznih potreba kulture i kulturnih događaja.

Grad Belišće iako mali i kratkog vijeka, pruža velik broj kulturnih institucija, udruga i događaja. Preko tisuću aktivista i volontera sudjeluje u organiziranju kulturnih događaja te osiguravaju bogat i raznovrstan kulturni program, što pokazuje uspjehe na lokalnoj, županijskoj i regionalnoj razini. Grad Valpovo pak ima stoljetnu tradiciju, prekrasan dvorac i park kao lokacije kulturnih događaja, ali nedovoljnu ponudu. Gotovo sva ponuda kulturnih događaja nalazi se u manifestaciji Ljeto valpovačko, a pitanje je što je s ostalim godišnjim dobima. Kulturne institucije i udruge ovih gradova unatoč mišljenjima njihovih predstavnika, trebale bi više surađivati i nadopunjavati se. Udruga Karašicka republika potvrdila je poslovicu da na mladima svijet ostaje te uspjela povezati ova dva mala i rivalska grada i u relativno kratkom roku, samo dvije godine postojanja, organizirati velik broj kulturnih događaja koji privlače velik broj posjetitelja i stvaraju pozitivni imidž ovih gradova te ih povezuju.

Važno je oslušivati potrebe stanovništva te pronaći pravi način kako pridobiti ciljanu publiku koja će biti spremna reagirati i komunicirati kroz pružene sadržaje. Kulturni događaji moraju biti dobro organizirani i promovirani, potrebno je konstantno pratiti svjetske trendove. Nije dovoljno samo organizirati događaj kako bi se popunila kulturna ponuda, važna je kvaliteta sadržaja i aktivnosti koje oni pružaju. Potrebno je ponudu kulturnih događaja prilagoditi potrebama i interesima posjetitelja te prvenstveno lokalne zajednice kako bi se sami mještani što više uključili u organizaciju istih. Kulturni događaji obogaćuju mjesta i ljude, povezuju ih i nadahnjuju te konkretno utječu na poboljšanje kvalitete života.

LITERATURA

Knjige:

1. Čuržik, V. 1994. *Valpovština kroz stoljeća*. Narodno sveučilište Ivan Meštrović
2. Dragičević Šešić, M., Stojković, B. 2013. *Kultura/menadžment/animacija/marketing*. Kreativni Zagreb
3. Everett, William A. 2015. *Sigmund Romberg*. Yale University Press; Reprint edition (str. 38)
4. Frajtag, Z. 2013. *Belišćanske svaštice*. Ogranak Matice hrvatske u Belišću
5. Gibičar, D. 2008. *Kronika o glazbenoj i dramskoj djelatnosti u Belišću 1890.-1990*. Gradsko poglavarstvo Belišće
6. Grad Belišće. 2015. *Belišće 2020 Strategija razvoja grada Belišća za razdoblje 2015.-2020.*, Modra nit d.o.o.
7. Grgurovac, M. 1999. *Gastronomija i turizam sjevero-istočne Hrvatske (Slavonije i Baranje)*. Slavonska naklada „Privlačica“ Vinkovci
8. Jovanović, V., Delić, U. 2010. *Karakteristike manifestacija i njihov utjecaj na razvoj turizma u Srbiji*. Singidunum revija. Beograd.
9. Knešaurek, J., Carić, H. 2018. *Kulturni događaji i manifestacije u turizmu*. Hrvatsko društvo glazbenih umjetnika. Zagreb
10. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. 2000. *Rječnik hrvatskog jezika*. Školska knjiga. Zagreb.
11. Mažuran, I. 2004. *Valpovo Sedam stoljeća znakovite prošlosti*. Grafika d.o.o. Osijek
12. Najman, S. 2010. *Povijest Puhačkog orkestra DVD-a Valpovo 1890-2010*. Ogranak Matice hrvatske Valpovo
13. Salajić, M. 2012. *Staro Belišće*. Ogranak matice hrvatske u Belišću, Belišće
14. Sučić, M. 2017. *Počeci habsburške Valpovštine*. Ogranak Matice hrvatske u Valpovu
15. Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti. 1980. *Zbornik radova „Kombinat Belišće“ kao činila privrednog razvoja*. Osijek.
16. Živković, P. 2008. *Turistička privlačnost Osječko-baranjske županije*. Gradska tiskara Osijek

Internet:

17. Centar kulture Matija Petar Katančić, dostupno na: <http://tz.valpovo.hr/centar-kulture-matija-petar-katancic-valpovo/> [pristup: 15.08.2019.]

18. Eventi Karašičke republike, dostupno na: <http://karasicka-republika.hr/eventi/> [pristup: 15.09.2019.]
19. Festival sira i vina postaje jedan od brandova Valpovštine, dostupno na: <http://karasicka-republika.hr/novosti/festival-sira-i-vina-postaje-jedan-od-brandova-valpovstine/> [pristup: 15.08.2019.]
20. GreenRoom festival, dostupno na: <https://www.greenroom.com.hr/o-nama/> [pristup: 15.09.2019.]
21. Kako organizirati event o kojemu će se pričati, dostupno na: <https://www.brodoto.com/blog/kako-organizirati-event-o-kojem-ce-se-ricati>
22. Karašička republika, dostupno na: <http://karasicka-republika.hr/o-nama/> [pristup: 15.09.2019.]
23. Ljeto valpovačko, dostupno na: <http://www.etnoportal.com/galerija/46-ljeto-valpovacko/> [pristup: 19.08.2019.]
24. Ljeto valpovačko, dostupno na: <http://www.valpovo.hr/dokumenti/2013/45%20Ljeto%20Valpovacko.pdf> [pristup: 19.08.2019.]
25. Muzej valpovštine, dostupno na: <http://tz.valpovo.hr/muzej-valpovstine/> [pristup: 15.08.2019.]
26. Muzejska udruga istočne Hrvatske, dostupno na: <https://www.muuh.hr/muzej-valpovstine>, preuzeto 15.08.2019.
27. Odjeci prošlosti, dostupno na: <https://drava31.wixsite.com/odjeciproslosti/o-nama> [pristup: 15.08.2019.]
28. Statut Karašičke republike, dostupno na: <http://karasicka-republika.hr/statut/> [pristup: 15.09.2019.]
29. Uskrs u Valpovu, dostupno na: <http://tz.valpovo.hr/2018/03/23/uskrs-u-valpovu-za-nase-male-sugradane-ili-one-koji-ce-se-barem-i-na-kratko-vratiti-u-blagdansko-raspolozenje-kakvo-pamte-iz-djetinjstva/> [pristup: 26.08.2019.]
30. Valpovo Beer Festival, dostupno na: <http://tz.valpovo.hr/2017/09/19/valpovo-beer-festival-2/> [pristup: 26.08.2019.]
31. Vlada Karašičke republike, dostupno na: <http://karasicka-republika.hr/vlada/> [pristup: 15.09.2019.]

PRILOG 1

Popis shematskih prikaza

Shematski prikaz 1. Vrste izložbi.....	4
Shematski prikaz 2. Vrste predstava	5
Shematski prikaz 3. Vrste manifestacija	7

PRILOG 2

Popis slika

Slika 1. Sigmund Romberg	15
Slika 2. Skulptura Susret	20
Slika 3. Zajednička fotografija zбораša na dječjem festivalu Vedrofon.....	25
Slika 4. Igre na vodi	26
Slika 5. Belišćanska zlatna jesen	27
Slika 6. Program 41. Rombergovih glazbenih večeri.....	29
Slika 7. Valpovački dvorac	31
Slika 8. Kapelica Svetog Roka u Valpovu	32
Slika 9. Unutrašnjost Muzeja Valpovštine	36
Slika 10. Povorka Ljeta Valpovačkog	39
Slika 11. Dolazak "Moto zečeva"	42
Slika 12. Logo Karašičke republike	43
Slika 13. Spaljivnje fašnika	46
Slika 14. Festival sira i vina	47

PRILOG 3

Popis grafikona

Grafikon 1. Spol ispitanika.....	56
Grafikon 2. Dob ispitanika.....	56
Grafikon 3. Stupanj obrazovanja ispitanika	57
Grafikon 4. Mjesto prebivališta ispitanika	57
Grafikon 5. Način informiranja ispitanika o kulturnim događajima u Belišću i Valpovu.....	58
Grafikon 6. Kulturni interesi ispitanika.....	59
Grafikon 7. Posjećenost ispitanika na kulturnim događajima u Belišću i Valpovu	60
Grafikon 8. Zadovoljstvo radom navedenih kulturnih institucija 1.....	61
Grafikon 9. Zadovoljstvo radom navedenih kulturnih institucija 2.....	61
Grafikon 10. Zadovoljstvo radom navedenih kulturnih institucija 3.....	62
Grafikon 11. Kulturni događaji koje ispitanici više priželjkuju u Belišću i Valpovu	62
Grafikon 12. Zadovoljstvo ponuđenim stavkama u organiziranju kulturnih događaja u Belišću i Valpovu 1	63
Grafikon 13 Zadovoljstvo ponuđenim stavkama u organiziranju kulturnih događaja u Belišću i Valpovu 2	63
Grafikon 14 Ustanove i udruge vezane uz kulturu	64
Grafikon 15 Iskorištenost kulturnih potencijala u Belišću	66
Grafikon 16 Iskorištenost kulturnih potencijala u Valpovu	66

PRILOG 4

Pitanja iz intervjua

1. Kako ocjenjujete rad/uspjeh vaše kulturne institucije/udruge?
2. Kakva je vaša suradnja s Gradom i drugim kulturnim organizacijama/udrugama?
3. Koji sve prostori djeluju u sklopu vaše institucije/udruge? Kakve sve sadržaje pružate?
4. Primjećujete li rast ili pad broja posjetitelja? Kod kojih događaja/sadržaja? Što mislite koji je razlog tome?
5. Kakva je uključenost volontera? Primate li nove zaposlenike/članove?
6. Planirate li proširenje, otvaranje nekog novog odjela ili slično?
7. Je li rad ili događaj u organizaciji vaše institucije/udruge utjecao na određene promjene u okolini?

PRILOG 5

Pitanja iz anketnog upitnika

1. Spol
  - a. Muški
  - b. Ženski
2. Dob
  - a. Do 20 godina
  - b. 21-30 godina
  - c. 31-40 godina
  - d.
  - e. 41-50 godina
  - f. 51-60 godina
  - g. 61 i više godina
3. Koji je vaš stupanj obrazovanja?
  - a. Učenik/student
  - b. SSS
  - c. VŠS
  - d. VSS
4. Mjesto prebivališta
  - a. Belišće
  - b. Valpovo
  - c. Prigradsko naselje grada Belišća
  - d. Prigradsko naselje grada Valpova
  - e. Nije navedeno
5. Na koji način se informirate o kulturnim događajima u Belišću i Valpovu?
  - a. Preporuka prijatelja, obitelji, kolega
  - b. Društvene mreže: Facebook, Instagram
  - c. Radio, televizija
  - d. Letci, plakati
  - e. Službena web stranica
  - f. Drugo
6. Koja vrsta kulture vas najviše zanima?
  - a. Kazalište

- b. Film
  - c. Glazba
  - d. Ples
  - e. Likovna umjetnost
  - f. Književnost
  - g. Tradicija i nasljeđe
7. Navedite neke od najznačajnijih kulturnih simbola Belišća i Valpova (osoba, institucija, građevina i slično)
8. Koliko često posjećujete kulturne događaje u Belišću i Valpovu?
- a. Redovito
  - b. Često
  - c. Ponekad
  - d. Rijetko
9. Navedite neke od najatraktivnijih kulturnih događaja u Belišću i Valpovu.
10. Na skali od 1 do 5 ocijenite kako ste zadovoljni s radom navedenih kulturnih institucija i udruga. 1 označava nezadovoljan, a 5 jako zadovoljan.
- a. Turistička zajednica Belišća
  - b. Centar za kulturu Sigmund Romberg
  - c. Muzej Belišće
  - d. Gradska knjižnica i čitaonica Belišće
  - e. Turistička zajednica grada Valpova
  - f. Centar kulture „Matija Petar Katančić“ Valpovo
  - g. Muzej Valpovštine
  - h. Gradska knjižnica i čitaonica Valpovo
  - i. Karašicka republika
11. Kakvih kulturnih događaja bi više trebalo biti u Belišću i Valpovu?
- a. Vezanih uz kazalište
  - b. Vezanih uz glazbu
  - c. Vezanih uz film
  - d. Vezanih uz ples
  - e. Vezanih uz književnost
  - f. Vezanih uz kulturno nasljeđe, tradiciju i povijest
  - g. Vezanih uz muzej i likovnu umjetnost
  - h. Vezanih uz promociju i zaštitu spomenika kulture

- i. Vezanih uz kreativni rad i stvaralaštvo
  - j. Drugo, navedi
12. Na skali od 1-5, kako ste zadovoljni sljedećim stavkama u organizaciji kulturnih događaja na području Belišća i Valpova? 1 označava nezadovoljan, a 5 jako zadovoljan.
- a. Kvaliteta programa
  - b. Raznovrsnost programa
  - c. Vrijeme održavanja
  - d. Održavanje web stranica i društvenih medija
  - e. Informiranost o događajima i novostima
  - f. Spremnost na sudjelovanje, volontiranje i pomoć u organizaciji
  - g. Odaziv na posjećenost
  - h. Čistoća prostora tijekom i nakon događaja
13. Postoji li ustanova ili udruga vezana uz kulturu koja nije spomenuta u anketi, a smatrate da ju je potrebno istaknuti? Ukoliko smatrate da postoji, navedite koja.
- a. Sve su spomenute
  - b. Ne znam
  - c. Drugo, navedi
14. Na skali od 1 do 5 ocijenite kako ste zadovoljni navedenim kulturnim događajima. 1 označava nezadovoljan, a 5 jako zadovoljan.
- a. Rombergove glazbene večeri
  - b. Memorijal Dragutina Merca – Nunoša i Ivana Nikolnikova – Vanje
  - c. Tambura GRB fest
  - d. Vedrofon
  - e. Maestro, hvala za sve – neka glazba dalje teče
  - f. Pekmezijada
  - g. Igre na vodi
  - h. Festival bundeva
  - i. Pokladno jahanje
  - j. Belišćanska zlatna jesen
  - k. Advent u Belišću
  - l. Ljeto Valpovačko
  - m. Greenroom festival
  - n. Reunited festival
  - o. Valpovo craft beer festival

- p. Festival sira i vina
- q. Karašicka
- r. Bistrigin
- s. Vaterpolo u žitu
- t. Advent u Valpovu

15. Smatrate li da grad Belišće iskorištava sve potencijale vezane uz kulturu?

- a. Da
- b. Ne

16. Smatrate li da grad Valpovo iskorištava sve potencijale vezane uz kulturu?

- a. Da
- b. Ne

17. Koji su nedostaci kulturnih događaja u Belišću i Valpovu?

18. Koje su prednosti kulturnih događaja u Belišću i Valpovu?